

№ 3 (212) 15 студзеня 2001 г.

ВАЙНА ЗА КАЛІНІНГРАД

Ці стане гэтак званы “наваградзкі трохкунтнік” — сутык Беларусі, Польшчы, Літвы і расейскага анкляву — новым Косавам?

Артыкул Рамана Якаўлеўскага на старонцы 9.

ПАДПІСНЫ ІНДЭКС 63125

навіны за тыдзень

РЭФЭРЭНДУМ РАЗАМ З ПРЭЗЫДЕНЦКІМ ВЫБАРАМІ?

Міністар юстыціі Генадзь Варанець мяркуе, што ўвядзенне адзінай грашовай адзінкі ды адзінага эмісійнага цэнтра з Расей супяречыць беларускай канстытуцыі. Згодна зь нядайна падпісаным пагадненнем да ўводу адзінай “саюзай валюты” Цэнтрабанк Расей будзе валодальнікам выключнымі правамі эмісіі грошай у нашай краіне, што супяречыць артыкулу 136 беларускай канстытуцыі. Паводле яго, такім правам валодае толькі наш Нацбанк, а грашовай адзінкай у Беларусі з'яўляецца беларускі рубель, і ў наяўным абарозе могуць выкарыстоўвацца толькі банкноты, эмітованыя Нацбанкам. Міністар мяркуе, што ратыфікацыя пагаднення можна толькі пры ўмове зъмены канстытуцыі. Гэта можа азначаць, што Лукашэнка хоча сумесыціць прэзыдэнцкія выбары з рэфэрэндумам пра зъмену ў канстытуцыі і ўваходжаныне ў рублёвую зону, спадзяючыся на гэтым канкуру перамагчы кандыдата ад патрыятычнадэмакратычнага блёку.

РАЗАНАЎ — У НЯМЕЧЧЫНЕ

“Пазыўкі зъяжджаюць на доўгі”, — сказаў Альесь Разанаў перад ад’ездам у Нямеччыну 10 студзеня. Яго запрасіў Міжнародны парламент пісьменьнікаў. “Надоўга — гэта калі паэт застаецца бяз сродкаў да існавання”, — дадаў новы эмігрант. Чалавекі з літаратурой з гучным імем эмі-

рыхтуецца да друку
спэцыяльны нумар “НН”

ВЫНІКІ ВЕКУ найважнейшыя падзеі

XX стагодзьдзя
для Беларусі

Рыгор Барадулін
“Стварэнне беларускага друку”

Віталь Скалабан
“БНР”

Алесь Чобат

“БССР: 1919—1991. Калектывізацыя,
індустрыялізацыя, культурная
рэвалюцыя”

Сяргей Харэўскі
“1939”

Адам Глебус
“Перамога ў вайне”

Сяргей Варыводзкі
“Чарнобыль: закрыць значыць забыць”

Алег Трусаў
“1991. Незалежнасць”

Валерка Булгакаў
“Лукашэнка: прыйсце дыктатара-
нацыяналіста”

груе з краіны — В.Быкаў цяпер у Нямеччыне, У.Някляеў — у Гельсінкі, С.Алексіевіч — у Італіі.

ЛУКАШЭНКА, ПУЦІН і МАЦКЕВІЧ

Сёньня Лукашэнка сустрэўся з Пуціным у Москве. Там адкрываюць дні беларускай культуры, на якіх пакажуць “Песьняроў” і “Рагнеду”. Перад візитам газета “Сегодня”, рупар маскоўскай праўніцтвы, надрукавала інфармацыю пра то, што спэцыяльная аналітычная група ў Крамлі, складзеная з былых супрацоўнікаў беларускага КДБ, звольненых Лукашэнкам, рыхтуе маскоўскі сцэнар беларускіх выбараў і быўшымі бы разглядае кандыдатуру Уладзімера Мацкевіча, былога кіраўніка беларускага КДБ, у якасці магчымай альтэрнатывы Лукашэнку.

МАЗАІЧНАЯ ПСЫХАПАТЛЯ

“Наша Свабода” ў пятніцу надрукавала мэдычнае заключэнне пра стан псыхічнага здароўя Лукашэнкі, падрыхтаванае бабруйскім псыхіятрам Зымітром Шчыгельскім, які цяпер перабывае ў Нью-Ёрку. Шчыгельскі выстаўляе дыягноз “памяркоўная мазаічная псыхапатлія з перавагаю рысаў парапаідальнага і дысацыяльнага забурэнняў асобы”, якая відзе да перабольшанай прағі ўлады і скільнасці да масавага тэрапору. Чалавека з такім дыягнозам прызналі б нягодным да вайсковага службі.

Сам Шчыгельскі ніколі Лукашэнкі ня бачыў, а грунтаваўся на съведчаннях мэдыяў і трэціх асобаў. Сваім артыкулам ён відавочна парушае нормы мэдычных этикі. Апраўдваеца ён тым, што знаходжаныне непаўнавартаснага чалавека на высокай пасадзе наносіць вялікую шкоду краіне. Калі апанэнты рэжыму скарысталі такі сумненіем пры ём палітычнага змагання, можна толькі здагадвацца, чым адкажа Лукашэнка. Прэзыдэнцкая кампанія 2001 г. пачынае танць у брудзе “расейскіх выбарчых тэхналёгій”.

Б.Т.

анталёгія беларускага ўчынку

Гэта гісторыя будзе розніцца ад дніх, што звычайна трапляюць у “Анталёгі”. Тут няма ніякіх бурлескных або эпічных момантаў, уласцівых ранейшым гісторыям, што ўвайшлі ў яе склад.

Зажорсткі выпадак для бясіпечнай і спакойнай цэнтральнай часткі Беларусі пачатку XXI ст. Здарылася гэта за 20 км на паўночны захад ад Менску, у мінулыя выходныя, на праваслаўнія Каляды — 7 студзеня.

Хлопец з дзяўчынай вярталіся з танцаў з Даўгінаў дахах на выселкі. У лесе на іх напалі ваўкі. Апошніе, што паспялі зрабіць юнак, — падсадзіць сябровку на дрэва. Сам ён выратавацца не паспялі —

зьевяры загрызлы яго проста на вачах у дзяўчыны, псыхіка якой ня вытрымала гэтага відовішча.

За тысячы гадоў на гэтай зямлі нічога не зьмянілася: сьвет не зрабіўся больш літасцівы да нас, а нашая “цывілізаванасць”, як выявілася, ёсьць толькі ценкам на лётам, бо, калі жыць застаецца адну хвіліну, Мужчына інствіктыўна, а не кіруючыся нейкім настановамі этыкету, ратуе Жанчыну, прадаўшы національную Роду.

Мы ня можам ведаць, як і калі пойдзем з гэтага съвету, колькі гадоў, дзён, хвілінаў засталося тут быць нам і тым, хто побач з намі. Згадайма пра гэта, першым злосна

зляпнүць дзьвярьмы, першым не-справядліва пакрыўдзіць альбо не-агрунтавана пакрыўдзіцца, першым даць волю свайму раздражненню. Можа стацца так, што рэзкае слова, неабачліва кінутае на разыўтаныне, станецца апошнім, пачутым ад цябе родным чалавекам. Но сэнсам нашага існавання ня ёсьць ні праца, ні гроши, ні дабрабыт, але — вы зъдзівіцесь — шчасце пабачыць сябе ў чыхісці вачох, магчымасць аддаць усяго сябе дарэшты й не пашкадаваць пра гэта ні на хвіліну. Памятайма пра гэта.

Ігар Няхведараў

Без купалоў, ды з музыкаў

Прэм’ера опэры Мусаргскага ў пастаноўцы
«Маркса і Энгельса» беларускага тэатру

Гадоў трывалаць таму ў Казані адбылася даволі-ткі канфузная гісторыка. З нагоды чарговай нацыянальна-камуністычнай урачыстасці ў тымтэйшай Опэры зладзілі ўрадавы канцэрт (у нас таксама апошнім часам аднавілі гэты дзікаўнік бржжнёўскі звычай). А які ж урадавы канцэрт без маскоўскіх “зорак”? Ну ў запрасілі нейкага народнага артыста з Большого тэатру. Воім грошы, заспявайце, што вам найболыш даспадобы. А яму даспадобы была песня Варлаама “Как во городе было во Казани” з опэры Мусаргскага “Барыс Гадуноў”. Мясцовы ўраднікі ад культуры былі на вельмі адукаваныя, цешыліся: бачыце, нават клясыкі пісалі песні пра нашу Казань! Якое ж было ўхнае абурэнне, калі народны артыст выйшаў на сцену:

Как во городе было во Казани,
Грозный царь пировада веселился.
Он татарей бил нещадно,
Чтоб им было неповадно.
Вдоль по Руси гулят.

Скандал быў! Ідэолагі давай хутчэй узгадваць, што ніякай песьні Варлаама ў пушкінскай трагедыі німа (ім жа, татарам, таксама траба берагчы “свайго Пушкіна!”), што Мусаргскі сам гэту песеньку прыдумаў, што татары і расейцы — браты назаўжды, а толькі праклітыя сіністы ў імпазантным ablіčchы народных артыстаў дарэмна імкнущы пасварыць.

Так чыноўніцкае невуцтва аба-рочваеца нечым цалкам нечаканым для самых ураднікаў. Бось і нашыя “інтэграцыйныя” ўлады, здаецца, у суцэльнім захапленні ад таго, што Менскія Опэры зноў зъявіўся “Ba-

рыс Гадуноў”. Годзе, маўляў, бавіца аўстрыйска-французкім “Дон Жуанам” ці італьянска-габрэйскім “Набука”! Трэба ж і чагосьці расейскага. Пры адной толькі думцы пра “Барыса Гадунова” нашым інтэгратарам мрояцца залатыя купалы з клясычнай пастаноўкай Большого тэатру (1948) ці з нашае тутэйшай “клясыкі” — няўдалага архаічна-пампэзнага спектаклю ў стылі “a la russe”, паставленага Сямёном Штэйнам з дэкарацыямі Яўгена Чамадурава. Той спектакль праіснаваў ледзяве чатыры з паловай гады: з 1974 да 1979 г.

Ці была ў прыгнітачай рутынай традыцыі імпэратарскіх тэатраў з іхнай ідэолагіяй ліслівага “усладуленія”, у лазуровы-канаплянай тандэце хачуць кропля сапраўднага Мусаргскага? Наўрад ці. У сутнасці, кампазытар хацеў нагадаць напышлівым суайчыннікам, што Расейская імпэрыя ўзору 1868 г.

Працяг на старонцы 5.

Ой, мароз- мароз!..

Першая зіма трэцяга тысяча-годзідзя, што да апошніх дзён зъдзіўляла нас сваім лагодным, калядна-дэкаратыўнымі харектарам, з дакладнасцю да наадвароты ахойдзіцца з расейцамі: нават карэнным сібіракам няма з чым парабаць сёлетнія бясчынствы Дзеда Мароза. Асаблівай увагай гэтага немаладога джэнтэльмэні карыстаюцца Кемерайская вобласць, дзе маразы дасяглі 57 градусаў, а таксама Краснаярская — на якіх 10 рысачак тэрмометра меней.

Прыморскі край, апрача такога падарунку прыроды, атрымаў шчэ й калядныя вішаваны ад роднай улады. Там каля 90 тысячаў чалавек на Новы год мелі магчымасць студзіцца шампанскае калія батарэя-цэнтральнага ацяплення. Паўстасе харектэрнае для расейскай інтэлектуальнай традыцыі пытанье: “За што?”

Працяг на старонцы 8.

КІМ ГРАДЦУЕ КАНДЫДАЧЕ?

Упрэзыдэнты пойдуць толькі асацыяваныя людзі

Кандыдатамі на пасаду прэзыдэнта Беларусі абвесыцлі сябе толькі тыя людзі, што афійна не займаюць высокіх партыйных пасадаў, але ўваходзяць у розныя грамадзкія асацыяцыі — ад федэральнай прафесійных саюзаў ды заканчваючы нацыянальным алімпійскім камітэтам. У выбарчым бюлетэні, як вядома, біяграфіі прэтэндэнтаў друкавацца ня будуть, затое будзе пазначана, кім працаваў кандыдат на момант ягонай реєстрацыі. Што ж прапануюць выбарцам асноўныя прэтэндэнты ў якасці «месца працы»?

ЭКАНАМІСТ і БОС

Ганчарык Уладзімер, сын Івана, нарадзіўся 29 красавіка 1940 у вёсцы Айгустова на Лагойшчыне. Паводле т.5 "Беларускія энцыклапедыі", кандыдат эканамічных наукаў (1976). Скончыў Беларускі дзяржаўны інстытут народнае гаспадаркі ў 1961, Акадэмію грамадзкіх наўук пры ЦК КПСС у 1976 г. У 1961—1965 эканаміст, а потым намеснік галоўнага бухгалтара саўгасу "10 год БССР" у Любанскум раёне. У 1965—1973 першы сакратар Любанскага райкаму ЛКСМБ, інструктар Менскага аблкаму КПБ, другі сакратар Койданаўскага райкаму КПБ. У 1976—1986 першы сакратар Ігуменскага райкаму КПБ, інспектар, намеснік загадчыка аблдэпо ЦК КПБ, другі сакратар Магілёўскага аблкаму КПБ. З 1986 старшыня Беларускага рэспубліканскага рады прафсаюзаў. Быў народным дэпутатам СССР з 1989 да канца СССР, а таксама дэпутатам Вярхоўнага Савету Беларусі ў 1985—1990 (11-е скліканье), ды з 1995 (13-е скліканье). Мае ўзнагароды: орден Дружбы народаў і мэдалі "За трудовую доблесть" ды "За доблестны труда". В ознаменование 100-летія со дня рабочіх В.І.Леніна". "Захапленне: літаратурна", съязвяджае даведнік "Кто есть кто в Беларусі".

Уладзімер Ганчарык — гэта адзіны патэнційны кандыдат у прэзыдэнты, пасада якога добра вядомая. Ужо 10 гадоў ён — старшыня Федэральнай прафсаюзаў Беларускай. Менавіта таму я не размаўляю ў ім адмыслова перад гэтай публікацыяй. Магу ўяўіць сабе, што падумаў бы пра мяне сп. Ганчарык, калі бы я патэлефанаваў яму да сьвятаўшася пра ягонае месца працы. Хаця, з іншага боку, цягам гэтых дзіўюх пяцігодак я з У.Ганчарыкам амаль не размаўляў. Не магу нават прыгадаць, каб мяне запрасілі на ягоную прэсавую канферэнцыю. А гэта ўжо значыць, што, мажліва, ня я дрэнны журналіст, а прафсаюзны бос не такі ўжо добры палітык, бо не хайдеў рабіць сабе паблісці. Альбо ён занадта добры палітык, увесі гэты час ціха чакаў свайго тронуфу ў рабіць усё, каб яго не адпудзіць.

БАКСЁР і АЎТАМАБІЛІСТ

Домаш Сямён, сын Мікалая, нарадзіўся 2 студзеня 1950 у вёсцы Тумашы на Ляхавіччыне. Скончыў Бабруйскі аўтатранспартны тэхнікум у 1969, Менскую вышэйшую партшколу ў 1981 ды Беларускі дзяржаўны інстытут народнае гаспадаркі ў 1989. У 1969—1977 міханік, галоўны інженер, дырэктар Астравецкага аўтавазаў № 4, у 1977—1982 дырэктар Гарадзенскага аўтакамбінату № 1. У 1982—1983 загадчык прамысловага

транспартнага аддзела Гарадзенскага гаркому КПБ. У 1983—1987 другі сакратар Кастрычніцкага райкаму КПБ у Горадні, у 1987—1990 старшыня Лідзкага гарвыканкаму, а ў 1990 першы сакратар таго ж Кастрычніцкага райкаму. У 1990—1991 старшыня Гарадзенскага гарвыканкаму, у 1991—1993 адначасова яшчэ і старшыня Гарадзенскага гарсавету. У 1993—1994 старшыня Гарадзенскага абласнога гарсавету і аблвыканкаму, а ў 1994—1996 толькі аблсавету. Дэпутат і сябар Прэзыдывому Вярхоўнага Савету 13-га склікання.

"Зараз я зьяўляюся старшынём рады грамадзкага аб'яднання "Ратуша". Калі нічога ня зъменіцца, гэта і будзе", — адказаў на пытаньне пра месца працы другі верагодны кандыдат у прэзыдэнты. Гэту пасаду сп. Домаш займае са студзеня 2000 г. "Ратуша" — гарадзенская абласнога аб'яднання, дзе ён адначасова намеснікам старшыні ўсёя асацыяцыі ды старшынём ейнае рады. Праўда, Сямён Домаш зноў дадаў: "Ня ведаю, мо нешта зъменіцца".

З гэтым палітыкам я размаўляў упершыню праз... Інтэрнэт. Домаш ладзіў онлайнавую канферэнцыю на сایце "Хартыі-97". Інтэрнэт, NGO "Ратуша"... Усё гучыць вельмі на заходні манер, як і мае быць у Горадні. Усё прагрэсіўна й мадэрнова. Аднак я са зъдзіленьнем пачуў, што сп. Домаш ня мае ані мабільнага телефона, ані пэйджера. Мажліва, менавіта таму ён даведаўся пра тое, што яго запрасілі прыканаць студзеня ў Страсбург на паседжанне Парлямэнтскага Асамблей Рады Эўропы, ад таксама запрошанага туды журналиста Ўладзімера Глода. Траба бы неяк Сямёну Домашу праўсэці мабілізацыю (тэлефонную) перад выбарамі — яны ўжо блізка.

Вось каму прафэсійна блізкая ўсялякая мабілізацыя, дык гэта яшчэ адзін сувязы кандыдат у прэзыдэнты.

ГЕНЭРАЛ-ПАЛКОҮНІК І ГЕНЭРАЛ-ЛЕЙТЭНАНТ

Казлоўскі Павал Паўлаў сын нарадзіўся 9 сакавіка 1942 у вёсцы Ваўкаўня на Пружаншчыне. Паводле т.7 "Беларускія энцыклапедыі", з 1992 — генэрал-палкоўнік, а з 1994 — генэрал-лейтэнант. Скончыў Ташкенцкую агульнавайсковую камандную вучальню (1965). Вайсковыя акадэміі ім. Фрунзэ (1974) і Генштабу (1987). Служыў у Сярэднеазійскай, Маскоўскай, Закаўказскай, Паўночнакаракскай аркузах. З 1987 першы намеснік камандуючага, з 1989 камандуючы 28-й агульнавайсковай арміі ў Горадні. З 1991 начальнік штабу — першы намеснік камандуючага войскамі Беларускага ваеннае аркузі. У 1992—1994 міністар абарони.

"У мяне будзе запісаны: прэзыдэнт міжнароднага фонду рэабілітацыі здароўя быльых ваеннаслужачых Рэспублікі Беларусь", — паведаміў Павал Казлоўскі. Ён ужо 4 гады ўзнанчалае гэтае аб'яднанне, зарэгістраванае Міністрам. Але месца працы ў бюлетэні, на ягоную думку, не галоўнае.

"Я думаю, нашы людзі больш хоцьца бачыць чалавека. Не ягоную пасаду, а які ён чалавек, што ён прадстаўляе, якія ягонія мэты, чаго ён хоча, які ён прафесіянал, ці мае ён нейкі вопыт кірауніцтва... Людзі

Анатоль Кульчицкі

мусіць убачыць, які шлях быў пройдзены чалавекам ды як гэты шлях быў пройдзены — лёгка і, як кажуць, "свім гарбом".

Я ня мог не спытацца сп. Казлоўскага пра ягонае вайскове званыне. "Няма такога пытання ў бюлетэні", — адзялагаў генэрал-палкоўнік запасу, якога Лукашэнка адмысловым указам зрабіў генэрал-лейтэнантам запасу. — "Разборкі, якія былі, гэта спроба прынізіць мяне, паказаць сваю ўладу, што са мной можна зрабіць, што хочацца. А прынізіць за тое, што я меў сваю пазыцыю — быў супраць гэтага кандыдата, бачыў, што гэта небясыпечны чалавек для грамадзтва", — так пракаментаваў указ Лукашэнкі Павал Казлоўскі ды назначыў, што толькі гісторыя пакажа, хто генэрал-палкоўнік, хто прэзыдэнт, а хто яшчэ нешта.

Я прыгадаў, што апошні раз быў у кватэры Казлоўскага на вул. Захаваў адразу пасыль мініяльных прэзыдэнцкіх выбараў. Там ладзілася хатнія прэсавая канферэнцыя пра неజайдзросны лёс арміі пры Лукашэнку, і запрасіў мяне на гэтую імпрэзу. Беспрацоўны ўладзімер Замяталін. Што ж гэтае такое ўсё зым было?

"Ён дапамагаў, бо вельмі дрэнна ставіўся да таго, што прышоў да ўлады, да Лукашэнкі, — тлумачыць Павал Казлоўскі. — Але прайшоў час, і калі Лукашэнка прапанаваў Замяталіну заніжы нейкую пасаду ў адміністрацыі, Замяталін мяне пытаўся, што я пра гэта думаю. Мой адказ быў такі: "Пятратовіч, з гэтым чалавекам вельмі небясыпечна ісці ў разьведку ці наперад!". Але Пятратовіч не паслуҳаў мяне. Таму прыйдзе час, калі ён будзе адказваць разам з гэтым чалавекам — не перад мной, а перад грамадзтвам".

Ёсць і яшчэ адзін чалавек, які пайшоў разам з Лукашэнкам. Праўда, ён прайшоў разам зы ім толькі гады два. Але ж і пасаду займаў нумар два.

БАНКІР і ПЧАЛЯР

Чыгір Міхаіл Мікалаеў сын нарадзіўся 24 траўня 1948 у вёсцы Вусава на Кальвицкім. Скончыў Беларускі дзяржаўны інстытут народнае гаспадаркі ў 1970 ды спэцияльны факультэт пры Маскоўскім фінінвестыце ў 1982. У 1973—1980 кіраўнік Клецкага адзялення Дзяржбанку СССР ды менскага Маскоўскага аддзялення таго ж банку. У 1982—1986 "на партыйнай работе". З 1986 кіраўнік Менскага гарадзкога кіраўніцтва Дзяржбанку СССР. У 1988—1991 першы намеснік старшыні, а з 1991 старшыня управы Акцы-

янэрнага камітэцкага банку "Белаграпрамбанк". У 1994—1996 прэм'ер-міністар. З 1998 прадстайникамі кіраўніцтва кіраўніцтва "Гез" ў СНД. "Захапленне: пчаллярства", падае "Кто есть кто в Беларусі".

"Я працую ў гэты момант радным дырэктара на навукова-вытворчай фірмы "АДЛ" — гэта скарат ад назову "Асацыяцыя дзелявых людзей", — адказаў Міхаіл Чыгір. "Гэты момант" цігнецца ўжо недзе паўгоду, і эксп'рим'ер запоўніў мяне, што ягонае месца працы ў наступныя паўгоду ня зъменіцца.

"Тым, хто займаецца прафесійнай палітыкай, я выказваю нейкае спачуванье. Но, калі ёсьць прафесійная праца акрамя палітыкі, гэта намного галянднічае іншыя пасады — пчаллярства", — так сказаў: "Вы што? Я ж прэм'ер-міністар — тэлебачання не гляджу, газетаў не чытаю". На прыёме пасля вызвалення з-пад варты я пранідаваў тост за тое, каб Міхаіл Чыгір такога больш не гаварыў ды не рабіў. Здаецца, усе ўхвалілі ды выпілі. Аднак цяпер эксп'рим'ера нешта зноў паяцягнула на дзіўныя фразы — напрэклад, пра палітыку ды прафесійную працу як асобныя звязы.

Траба займацца палітыкай менавіта 24 гадзіны ў суткі, каб перамагчы апошнія (у гэтым сыгні) кандыдата. Які займаецца ёю 25 гадзінай.

АЛІМПІЕЦ і СТАРШЫНЯ

Лукашэнка Аляксандар, сын Рыгора, нарадзіўся 30 жніўня 1945 у мястэчку Копысі на Аршаншчыне.

Перад самімі выбарамі (альбо пасляя — калі ня будзе дзелявых людзей, ды спрабы будзе вельмі дрэнныя) яму стукне 47 год. У бюлетэні для галаўнавання будзе пазначана: "Прэзыдэнт Рэспублікі Беларусь", хайца Захад лічыць яго нелегітімным прэзыдэнтам. Але ніхто ня будзе спрачацца, калі ён напіша: "Прэзыдэнт Нацыянальнага Алімпійскага Камітэту Рэспублікі Беларусь". Мажліва, што ў бюлетэні ён захоча быць яшчэ й "Старшынём Вышэйшай Дзяржавы Рады Саюзнае дзяржавы Беларусі й Рәсей".

Сп. Лукашэнкамі я таксама не размаўляю дзеля гэтай публікацыі. Чаму не размаўляю — гэта тэма асобнага вялікага матрыцы.

Юры Свірко

АБВЯШЧАЕЦЦА КОНКУРС НА АТРЫМАННЕ СТЫПЕНДЫЯ
у Міжнародным коледжы ў Італіі (100%)
і ў Міжнародны Сельскагаспадарчы Каледжы ў Венесуэле (75%).

У коледжах выкарстоўваецца систэма міжнароднай перадуніверсітэцкай адукцыі IB (International Baccalaureate, Міжнародны Бакаліўрэат), розычнаная на два годы новучанчы.

Галоўная мэта Каледжоў міжнароднай супольнасці — усталівінне ідэалоў миру, толеронты і супрацоўніцтва поміж моладзьлю розных краін пра одукцыю. Кожны студэнт каледжу звязаны з кіраўніцтвамі сваёй краіны і павінен якмага больш паведоміць пра яе сваімі сябрамі па вучобе. Тому апрош выдадзеныя акадэмічныя ведоўкі кандыдаты повінны выдотна ведоўкі.

Век абітурэнтаў — 16—17 гадоў (16 гадоў павінна споўніцца да 1 верасня 2001 г.), век обітурэнтаў Сельскагаспадарчага Каледжу ў Венесуэле — 18—22 гады.

Конкурс адбываецца ў тры туры. На першы тур обітурэнты павінны даслоць да 9 сакавіка 2001 г. заяву з сваімі адресамі, контактнымі телефонамі і нумарамі школы, даслоць на здараўя, ліст поспяховасці з мінулы і гэты научальныя гады, звесткі аб удзеле

Каб перамагчы на сёлетніх прэзыдэнцкіх выбарах, варта згадаць перадвыбарную ситуацыю 1994-га, паглядзеце, што зъянілася, што за новыя пасткі могуць чакаць кандыдата, на якога ў складзе свае спадзяўніні дэмакратычна грамадзкасьць.

У 1994-м людзі баяліся незалежнасці. Баяліся кончага развітання з краінай, якой ужо не было на мапах, але якая для пераважнай бальшыні беларускіх выбарцаў заставалася Радзімай: СССР. Гэтыя страхі, гэтая настальгія былі падмуркам выбарных стратагій як Кебіча, так і незалежнага кандыдата Лукашэнкі. Цынічная спекуляцыя на пачуццях старэйшай часткі насельніцтва яшчэ доўга практиковалася і беларускімі, і расейскімі палітыкамі.

Але беларуска-расейскія інтэграцыйныя гульні нарэшце вычарпалі свой прапагандыстыкі патэнцыял. Падпісаныя летасць пагадненіі адсочуваныя менш-больш матрыяльныя крокі ў кірунку інтэграцыі на той час, калі Лукашэнка ўжо напружана на будзе прэзыдэнтам Беларусі (хіба што каралём ці вялікім князем). Сёлета новых "падзвіжак" на шляху інтэграцыі не прадбачыцца, дыў увогуле, пустыя абліці задзяяблі ўжо, бадай, нават найбольш адданых ідэі СССР пэнсіянэрў.

Да новага стану рэчаў прыстасоўваецца і дзяржаўная пропаганда. Адчуваўныя зъмены тону ППРБ і ягонага галоўнага рупару * БТ - даюць падставу казаць пра стратэгічную перагрупівку сілаў разыму перад прэзыдэнцкімі выбарамі.

Першым відавочным знакам гэтай перагрупіўкі стаўся Лукашэнкаў навагодні зворт да беларускага народу. Надта шмат казаў ён пра незалежнасць беларускай дзяржавы, непарушаўшы дзяржаўнага суверэнітэту і неабходнасць бараніць яго, а пра сяброўства з Расеяй, славянскую аднасць - зусім мала. Пра беларуска-расейскую інтэграцыю, здаецца, увогуле не было ні слова.

Можна меркаваць, што выбары другога прэзыдэнта Беларусі будуть праходзіць пад цалкам іншымі ледзумігамі, чымісь выбары ППРБ - і гэта галоўны плён працы беларускіх нацыянальных сілаў.

У 1994-м перадвыбарная агітацыя двух галоўных прэтэндэнтаў на пасаду прэзыдэнта зводзілася да таго, што адзін крычаў: "Я вельмі люблю Расею!", а другі -- "А я люблю Расею

Беларусы ня возьмуць чужога

Анатоль Кнышук

яшчэ больш!" Сёння мы бачым зусім іншую карціну. У адказ на галоўны лёзунг будучага альтэрнатывнага кандыдата - "Я люблю Беларусь" - Лукашэнка ўжо зараз пачынае крычаць: "А я люблю Беларусь яшчэ больш!"

Гэта - бясспречная перамога беларускага супраціву другой паловы 90-х. Маём Лукашэнку, маём звыніченыню людзей, эканамічную, палітычную, інфармацыйную несвабоду. Але сітуацыя цяпер радыкальнай адрозніваецца ад сітуацыі сем гадоў таму. Сувэрэнітэт Беларусі выходит з першае месца ў незалежнікі

каштоўнасцяў дзяржаўнай ідэалёгіі - гэта значыць, што беларусы вызвалілі, адваявалі частку той ідэалельнай Беларусі, якая пакуль існуе адно ў нашым уяўленні, частку таго, чаго мы хочам для нашай краіны.

З іншага боку, нам добра вядома, чаго вартыя слова Лукашэнкі, і ясна, што яны дыктуюцца ні шчырай любоў да Радзімі, а толькі жаданнем захаваць сваю амаль бязъмежную асабістую юладу. Тому да ягоных арабатычных пераскоўкаў трэба стаўіцца з "Максымальнай асьцярожнасцю".

Пераапрануты ў незалежнікі Лу-

кашэнка пойдзе на выбары як "беларускі Рэмбі" (пазычуя мэтафору ў Валеркі Булгакава), гатовы баражыць родную краіну ад усіх магчымых ворагаў. Ніякжэ здагадацца, што вораг № 1 будзе абвешчаны найбольш небясьпечны альтэрнатывны кандыдат. Дзяржаўнай мэдыі будуць шыламаваць яго як правадніка імпрыялістичных інтарэсаў буйнога заходняга калітуалу ці як агента замежных выведак, а можа і хто ведае - як прыслугіна расейскіх алігархаў.

Пакуль ім гэтага кандыдата сувядомае, пад агонь верных рэжыму СМІ трапляюць інтытуціі, якія маюць за-

бысьчэйчыць дэмакратычнасць прэзыдэнцкіх выбараў. 14 000 будучых незалежных назіральнікаў абавязчавацца наймітамі нейкіх "замежных гаспадароў", мала на ўзброеным дывэрсантамі. Незалежнія сацыялягічныя інстытуты, што публікуюць несущальныя для ППРБ вынікі аптымістычнага грамадзкай думкі, прэзыдэнцкі памочнік Посахаў называе "філіямі спэцслужбай" і заклікае не даваць ім веры на ў якім выпадку (зрэшты, сам факт такой вялікай увагі да незалежных сацыялягічных аптымістак - гэта значыць, што іх вынікі вельмі нэрвуюць улады).

Такім чынам рэжым стварае дэкарацыі для пастаноўкі пропагандысткага фарсу з двума галоўнымі героямі: незалежным беларускім кандыдатам (Лукашэнка) і прадажным стаўленікам Захаду, а можа і расейскага капітулу (дэмакратычны кандыдат). Беручы пад увагу магутнасць рэкламных сродкаў дзяржавы, гэты фарс мае вялікі шанец на посьпехе, нават не зважаючы на бяздарнасць пастаноўшчыка.

Таму дэмакратычны кандыдат мусіць загадзіц прадумыць, што можна зрабіць для супрацьпаставіць, як рэагаваць на магчымыя правакацыі гэткага кшталту. Рэжым пасправе высавіць дэмакратычнага кандыдата як чужога. Ці любяць людзі свае, ці ня любяць - за чужое яны галасаваць дакладна будучы. "Свойскі мужык" Лукашэнка будзе выкарыстоўваць празходнія настроі дэмакратычнай апазыцыі як фон, на якім ягоная свойскасць будзе глядзеца яшчэ выгодней.

Беларускія нацыянальныя лідэры сваімі безадказнымі выкаванынамі ўжо былі дапамаглі ўладам дыскрэдытаўца БНФ, якія калісьці быў наймагутнейшай палітычнай сілай у Беларусі. Сёння галоўнае, каб дэмакратычны кандыдат заўжды памятаў, што кожнае ягоное слова можа быць выкарыстанае супраць яго. Для перамогі ў двубоі з Лукашэнкам дэмакратычнаму кандыдату спатрэбіцца дакладнасць і адказнасць і сапёра, абсалютна цяяроўшасць.

Сёння ў Беларусі туман і галалёд. Будзьма пільныя на дарогах.

Алесь Пяткевіч

Бэрмудзкі трохкунтнік, або Ня трэба гуляць у расейцаў

У Беларусі ўжо даўно распачала ся перадвыбарчая прэзыдэнцкая кампанія.

Адной зь першых за гэтую справу з'яўлялася "Народная воля". З'вернемся да нумару ад 2 жніўня 2000 г. (№141). На першай паласе мы чытаем Адкрыты ліст сп. Ганчарыка кіраўніку беларускай дзяржавы, у якім ён упершыню заяўіў аб сваім супрацьдзеянні існуючаму рэжimu. Такім чынам сп. Ганчарык пачаў рыхтаваць сябе да ўдзелу ў будучай прэзыдэнцкай кампаніі-2001.

Ніжэй надрукаваны матэрыял сп. Юрасія Сьвірка "Інтэрвію з прэзыдэнтам", у якім ідзе гаворка "пра вядомага чалавека, апалаігета рэжыму", які раней ніколі не гаворыў пад беларуску, прынамсі, са сп. Сьвірком, але выказаў яму свае пляны пра будуче свае прэзыдэнцтва "на добрай беларускай мове", прычым не называючы сваёго імя, адным словам, "Містар Iкс".

Цікава, што ў гэтым жа нумары, але ўжо на трэцій старонцы, надрукаваныя выступы Радзіма Гарэцкага і Генадзія Бураўкіна на Ўсебеларускім з'ездзе, што адбыўся 29 ліпеня мінулага года, а на другой - хаўрусьніка сп. Ганчарыка сп. Бухвостава "Нужно менять власт".

Дарэчы, пачынаючы з гэтага нумару "Народная воля" цалкам вызначылася з мовай, на якой выступаючы магчымыя прэтэндэнты ў прэзыдэнтні Беларусі і тыя журналісты, якія пра гэта пішуць. Вядома, гэта расейская мова, інакш, мабыць, "народ нас не поймёт".

"Актыўныя прыхільнікі Лукашэнкі" няшмат. Прыхільнікі апазыцыі таксама. Таму ні Лукашэнка, ні апазыцыя ня змогуць самастойна пераканаць беларуское грамадзтва ў сваёй праудзе. Але выразна бачная прасейскай накіраванасць. Знаны, сымпатіі народу, хутчай за ўсё, пахінуща туды, куды накіраваны сымпатіі Расеі. А гэта: 60% - намэнклатурны варыянт, 10-15% - "дэмакратычны сценар" і 20-25% - "сценар Лукашэнкі".

"Актыўныя прыхільнікі" сцэнар - 25-35%, "сценар N" - 30-35%. Гэта значыць, што электаральная дамінанта выпадае на "сценар N".

Цытата чацвёртая.

"На сёньняшні дзень я б сказаў, што верагоднасць поспеху "дэмакратычнага сценару" - прыкладна 20%, "сценару Лукашэнкі" - 50%, "сценару N" - 30%. З гэтага вынікае важная выснова: калі першы і трэці сцэнар аўяднаюцца (зацікаўленыя бакі дамаўляюцца аб сумесных дзеяннях), шанцы, што мы атрымаем іншага прэзыдэнта, адпавядająць шанцам Лукашэнкі на другі тэрмін".

Ад сябе заўажаем, што ўсе свае аптыманы Манаеў праводзіць і друкуе толькі па-расейску. Каб яго анкеты і аптымані рабіцца па-беларуску, вынікі, несумненна, быўлі ў іншымі.

Але беларускі трохкунтнік ужо мае

трэћы куты, зь якіх большы - гэта "намэнклатурны", а дакладней, "мас-кўскі" кут.

КАНДЫДАТ МАСКВЫ, АЛЬБО "УРОК ПРЫМАКОВА"

Выразнікамі "намэнклатурнага варыянту" ў першую чаргу, на маю думку, зъўляюцца "Народная воля" і "БДГ". Спачатку згадаем публікацыю ўладзімера Глода "Президент, котрого ждут" (гл. "НВ" № 239, 23 снежня 2000 г.).

Спачатку Глод съведчыць аб тым, што Лукашэнка надакуць шмат якім прадстаўнікамі улады, што гэтыя людзі будуць рабіць стаўкі на кандыдата апазыцыі, і называе імёны С. До-

маша, М. Чыгіра, А. Лябедзкі як не-пэрспэктыўныя. Сп. Глод нагадае, што найбліжшы падтрымкі Лукашэнку ў 1996 г. з боку Масквы аказаў Яўген Прымакоў, якія даручыў гэта зрабіць Чарнамырдзіну, Стросеву і Селязньеву. Журналісту, які, мабыць, ужо бачыў вынікі працы Манаева, здаецца, што "імя новага кіраўніка беларускай дзяржавы вызначыць Крэмль". Эн лічыць, што прадстаўнікі Масквы "хапелі башні" на чале беларускай дзяржавы такога ж падпрамаскоўску настроенага, але спакойнага, ураўнаважанага чалавека".

Пры канцы сп. Глод называе трэћы кандыдатуры: Іван Каратччына, Уладзімер Ганчарык і так званы "дырэктар". Калі лічыць, што першы і апошні кандыдаты - звычайнай маскіру, то мы маєм сёньняшнія кандыдата Масквы. Гэта наш нязъменны прафсаюзны лідер, які някепска пачуваўся пры любым рэжыме і першы пачаў "гуляць у апазыцыяні" на старонках "Народнай Волі".

Аднак Глод нічога не сказаў пра лёс беларусі і так званай саюзной дзяржавы, калі пераможа чарговы кандыдат Масквы.

Дарэчы, і сам Ганчарык у сваім вялікім інтарвію ў "Свободных Новостях" (№1 за гэты год) пра гэта нічога новага ня кажа, якія кандыдаты на мове, гісторыі, культуры, вяртанніе гістарычнай спадчыны, свабоды СМІ. Гэты съпіс можна працягваць быскон.

Свайм выняжлівым стаўленінем да адной з кандыдатураў аўяднанай апазыцыі, якая цяпер знаходзіцца на першым месцы паводле свайго папулярнасці - гэта Сямён Домаш, - вызначыўся "БДГ". 27 снежня 2000 г. у ёй сп. Дзялтліковіч напісаў артыкул "Гарэлка коштам ліва", дзе выкарыстаў беларускамоўныя цытаты, так як рабіцца гэта Лукашэнка, калі хоча прынізіць свайго апанэнта.

Чаго вартае толькі адно яго выказванье "каб перамагчы, нават мала

гаварыць з народам на яго мове". Гэта прамы папрок Домашу за яго съцпілу беларускасць, якую ён шырока не выяўляў, але ў адрозненне ад іншых, ніколі яе не цураўся. Всёмы добра, што пакуль сп. Домаш ня бегае на паклон у Маскву, якрабіў гэта ў свой час Віктар Ганчар, каб атрымаць некалькі хвілінаў на расейскім тэлебачанні. Як бачым, яму гэта не дапамагло, а хутчэй, наадварот, паскорыла трагічную развязку ягонай палітычнай кар'еры.

Авалодваньне сітуацыяй

Сядзім сабе на аблоках і марым. Адкуль можа ўзяцца рэальны кандыдат ці рэальнай кандыдатка за пяць месяцаў да выбараў! І што гэта за кандыдат ад дэмакратычнага руху, які ад самага пачатку мае за сабой шматліўнай людзкай падтрымкі? Няздолънасьць дамовіца наконт адзінага кандыдата - я проста камічны эпізод з жыцця беларускіх палітычных структур! гэта сымптом таго, што ў нашай краіне на вызначыўся лідэр, здольны да актыўнай і выніковай дзеянісці на палітычнай арэне. Гэтага лідэра нельга выхаваць у інкубаторы, нельга адшукаваць, як амбітныя хлопцы шукаваць сабе жанок, зыходзячы з нейкіх папярэдніх, абстрактных патрабаваньняў (а адшукаваць, жахаюцца, бо ў рэальнайсці ўсе выглядае зусім не так, як у летуценях). Існы лідэр не можа паўстаць з не быцьця ў выніку адных толькі дэмакратычных працэдураў - якіх мы, дарэчы, ня маєм. Ен мусіць *прысьці і авалодаць сітуацыяй* - незалежна ад таго, як гэта сітуацыя выглядае.

А яна выглядае наступным чынам. Той, хто захоча стаць прэзыдэнтам, мусіць улічваць стэрэатыпы, мары і ілюзіі, якія лігібока ўкараниліся ў нашым народзе. А таксама тая стэрэатып, мары і ілюзіі, якія ўкараниліся ў крамлёўскіх валадару, бо яны дагэтуль тримаюць у руках моцныя рычагі ўзьдзеяньня на сівядомасць беларусаў. Чым горшае і бяздарнейшая становіца беларускае тэлебачанье, тым часцей і ахвотней нашы людзі глядзяць расейскія тэлеканалы, якія так ці іншай адпрацоўваюць пазыцыю афіцыйнай Масквы. Пабачце, што стала з Прымаковым па падтарах месяцах безупынай тэлевізійнай антыпрапаганды! Гігант ператварыўся ў карліка. І наадварот, Курдупель стаўся сапрадынным гігантам.

Лукашэнка зделоў намацца самую сутнасць беларускага посткамуністычнага мэнталітэту, і ў гэтым - ягоная геніяльнасць. Той мэнталітэт сформаваўся ў часы Машэрава.

У "дабрабытную" эпоху Машэрава проці расейскага ўбства беларускія гарады і вёскі выглядалі цудоўна, у крамах меўся амаль поўны набор падставовых харчоў... Адтоль пайшло гэтае прыхаванае, аднак відавочнае пачуццё сваёй вышэйшасці ў парадаўнанні з расейцамі ("яны толькі п'юць да гультайнічаюць"). Пры Саветах беларусы, якім самім здавалася, "жылі лепей за ўсіх". Значная частка народу была шчыра ўпэўненая, што гэткі прывілей належыць ім па праве, як плаціа за ахвяры падчас апошніх вайны. Яны ганарыліся "коожным чацвертым", як іншыя нацыі ганарацца сваім найяскравейшымі перамогамі. Яны пачуваліся так, быццам сваёю крывею набылі для сабе Расею. А таксама ў расейскія прыродныя рэсурсы. Расейскае войска. Расейскую мову, якая паводле нейкай дзіўнай фантазіі падавалася ім прыгажэйша за сваю ўласную. Расейскіх паэтаў. Расейскае тэлебачанье. Гэткім чынам мы плоцім найстрашнейшую цану за колішні машэраўскі "рай". Ці аддадаўць яны

зраз гэтую Расею, каб набыць для сваіх дзяцей Беларусь?

Што ж рабіць? Распарушваць дайно ілюзіі? (Бо, як напрайдзе, беларусы ніколі ня мелі для сябе ані расейскіх прыродных рэсурсаў, ані расейскага войска, ані расейскай мовы, ані расейскіх паэтаў, ані расейскага тэлебачанья.) Як на мой погляд, гэта была б праца безвыніковая. Распарушваць прадыду пра ўбогі стан расейскіх рэгіёнаў, каб застрашыць людзей тамтэйшай галечай, беспрацоўкай і нікчымнай аховай здрадой? Ізноў жа, марная гавэнда, бо прыхильнікі "інтэграцыі" добра памятаюць, як салодка ім жылося калісьці на фоне расейскай галечы. Адзіныя магчымы выхад для дэмакратычнай кандыдаткі на прэзыдэнцкіх выбараў - згуляць на тым самым электаральным полі, на якім зь вялікім поспехам падбудаваў сваю кар'еру Аляксандар Лукашэнка.

Людзям падабаецца, што ён "бяс-сдрэбрнік"? Пераможны супернік мусіць жыць у двухпакаёвіх хрушчоўскай кватэрах і ездзіць на пра-

цах з суперніком і падтрымкай.

цу на мэтро. Людзям падабаецца, што Лукашэнка ня слухае парадаў з Захаду? Треба ўціміць (як зразумелі гэта югаслаўскія дэмакраты на чале з Каштунікам), што адрабінка антызаходнія рыторыкі ў нашых умовах ніколі не зашкодзіць, і наадварот - для кандыдаткі на прэзыдэнтэнты вельмі небяспечна выглядзіць "к्रэатура NATO". Треба даць людзям нейкі гарантны абароны ад чыноўніцкага саволольства і запёўніц іх, што заводы і фабрыкі будуть працаўваць, зарплаты і пэнсіі - павышацца, што ў нашых дамох заўжды будзе цёпла, а лекар у раённай паліклініцы ня будзе глядзець, каб яму далі ў кішэню за свае паслугі.

Аднак прытым дэмакратычны кандыдат у прэзыдэнтэнты мусіць зьмяніць некаторыя арыенціры. Замест замальцованаага лэзунгу "інтэграцыі" ён мусіць абвясціць узаемакарысніцтва з Расеяй, замест "сацыяльнай справядлівасці" - роўныя права і магчымасці для ўсіх грамадзянаў, замест "барацьбы з карупцыяй" (то бок з падправамльнікамі) - удасканаленне гаспадарчага заканадаўства, замест "жорсткай дзяржаўнай вэртыкали" - умацаванне дэмакратыкі і разгортаўнанне мясцовых самакіравання, замест "дзяржаўнага дэзвюхмоўя" - афіцыйную падтрымку беларусчыны. А галоўнае, дэмакратычны кандыдат мусіць прадманістраваць беларусам іхнія сёньняшнія дасягненні ўва ўсіх галінах жыцця і сказаць ім, што яны - і ніхто іншы! - стварылі гэты цуд сваімі собсцікі рукамі, безз ніякай падтрымкі і вонкавае дапамогі. Беларусы, мабыць, моцна зьдзівяцца.

Тады самі сабою адшукаваюцца і хайрусыні ў Маскве, якім надакуць беларускую нестабільнасць, не бяспечна для самой Расеі інтэграцыйная гульня і геапалітычны амбіцы, якія звойду Ѹканчаюцца адно чарговым прыніжэннем. Людзей, якія хацелі б адчыніць для Расеі шырокую дарогу ў єўрапейскую цывілізацыю, а беларусы было для анатолю кляшчукіх у гэтай спрэве найбольш прыдатным партнэрам.

Юлія Андрэева

Навіны за тыдзень

АКЦЫЯ НА ДЗЕНЬ СВ. ВАЛЯНЦІНА

Кааліція моладзі "Пераменаў!" рыхтуе грандыёзнае сівяткаванье 14 лютага, Дня Св. Валянціна, пад лэзунгам "Любові! Свабоды! Пераменаў!". Акцыя пачненца, як традыцыйна, ад піл. Свабоды, алі па форме будзе істотна адрознівацца ад акцыі папярэдніх гадоў. Усё скончыцца ў адным зь менскіх клубаў. Беларуская Музычная Альтэрнатыўна выпъесціца да Дня закаханых каёту «Песьні пра каханыне» з запісамі беларускіх гуртоў, якую будуць раздаваць ў часе акцыі.

ПУШКІН - У ЗША

Мастак Алеся Пушкін патрапіў пад амністію напярэдадні Новага года. Былы асудзілі яго на два гады ўмоўна за тое, што вывалиў перад лукашэнкаўскім палацам возік гною. Амністыя была вельмі дарачы: нядайна мастак стаў пераможцам конкурсу на афармленне царквы Жыровіцкага Божае Маці ў Кітапенідзе ў штаце Аграе.

ТАКСОЎКІ ПАДАРАЖЭЛІ

З 10 студзеня падвысілі тарыфы на паслугі таксавак. Днём кільмтар прабегу ды пасадка будуць каштаваць 275 р. Начыны тарыф - 410 р. за км. Раней кошт быў аднолькавы і ноччу, і днём.

АНТЫГАРАДЗЕНСКІЯ ЎЛАДЫ

Гарадзенскім уладам рэжывока старажытны герб места. Сёлета герб, найхутчай, зменяць, што дастасујуць да сівяткаванья 200-годдзя стварэння расейскім царом Аляксандрам I "гродненскай губерні".

Алеся Кудрыцкі

іцелі грамадзкага транспарту і ўсё тэя, хто ўмее працаўваць з людзьмі.

АСНОЙНЫЯ ТЭЗЫ НАШАЙ ПРАГРАМЫ

Праграма-мінімум. Выконваецца да канца 2001 г. Увядзенне стабільной валюты і прывязка яе да доляра ЗША альбо нямецкай маркі

2. Зынжэнэне падаткі для ўсіх катэгорый падаткаплатнікаў да 13%

3. Судовая рэформа і амністыя дробным злачынцам

4. Свабода СМІ - стварэнне недзяржаўнага БТ і радыё

5. Скарачэнне міліцыі напалову

6. Скарачэнне апарату чынавенства да 30%

7. Падвысэнне заробкі работнікам бюджетнай сферы (у першую чаргу настаўнікам, мэдыкам і работнікам культуры)

8. Развіццё свабоднага прадпрымальніцтва, стварэнне ўмовай для дробнага і аптавага гандлю

9. Вяртанье нацыянальнай сымболікі, наданыне беларускай мове рэальнага статусу дзяржаўнай, адкрыццё беларускага нацыянальнага ўніверсytetu

10. Вяртанье вернікам усіх канфесій забранай у іх бальшавікім маемасці

11. Грашовыя субсыдіі і льготы інвалідам, адзінкам мациякам, младым (студэнтам) і ахвярам палітычных рэпресій

Гэтая праграма, вядома, умоўная і можа быць дапрацаўвана і дапоўнена. Людзі павінны ведаць, што на працягу пяці гадоў пасля яе выкананні іх жыццё значна палепшицца, павялічыцца нараджальнасць і палепшыцца экалёгія.

Калі кандыдат ад дэмакратычнай ад'янданай апазыцыі пагодзіцца з узятымі пунктамі гэтай Праграмы за аснову, назаве імёны будучых міністэр і іншых адказных асобаў у сваі атакэні, зь ім можна мець справу.

Бэрмудзкі трохкунтік

Працяг са старонкі 3.

вынікі апошняга перапісу 1999 г. сведчылі аб тым, што пераважная большасць насельніцтва нашай краіны, вядома, за выняткам расейцаў (*і то ня ўсіх!*) ня веде добра расейскай мовы. А якраз-такі менскія "русояткі" кепска ведаюць свой народ, бо, калі скарыстацца з іхнага ж улюбленаага выразу, "никогі не выяўджаюць далей кальцаў да дарогі".

Вось вынікі перапісу, які нядайна атрымала ТБМ пасля неаднаразовых зваротаў у міністэрства статыстыкі і аналізу Беларусі (гл. табліцу).

Треба падкрэсліць, што ў 1999 г. з 10045200 грамадзянаў Беларусі роднаю мову назвалі беларускую 73,7%, а расейскую мову - толькі 24%.

Нашую тэзу пачвярджае і няўдальная спроба некаторых беларускіх адраджэнцаў пагуляць на полі расейскамоўнага электрарата.

Напрыклад, прыхільнікі Мікалая Статкевіча, якія вельмі хацелі патрапіць у чарговую палату і сіядомадаўліся ад матчынай мовы падчас выбораў.

Толькі шчырая беларуская пазы-

паспрабуюць тады не зарэгістраваць нашага кандыдата!

Маючы такую колькасць зборчыкаў, якія трэба грукацца з кожнou кватэру і ляцца з прыхільнікамі Лукашэнкі альбо іншага маскоўскага кандыдата. Варта толькі звярнуцца да тых, хто ў 1994 г. прагаласаваў за Шушкевіча-Пазынка, да той жа адзінкі, якую на той час ня мела 18 годоў; указаць дакладныя месцы, дзе іх чакаюць з асабістымі паштартамі, і мільнёв подпісаў забясьпечаны.

Галоўнае, каб нашыя людзі былі ў кожным мястечку і вялікай вёсцы, каб іх усе ведалі і паважалі.

На гэтым этапе можна карыстацца наступнымі лэзунгамі, якія могуць прыцягніць разумных людзей.

1. *Усе на выбараў!* Чым болей прыдзе, тым цяжэй падтасаваць за мэртвыя і

2. *Толькі новы прэзыдэнт разам з нашымі зробіць наше жыццё лепшым!*

3. *Наша мэта - не замяніць Лукашэнку Сідарэнкам, а палепшиць наше жыццё, дзякуючы новаму Прэзыдэнту і яго прафесійнай камандзе.*

4. *Жыць па сродках! Нікіх даўгой Расеі і іншым краінам*

правапісная нарада
Пра літары Г

10 студзеня адбылося чаргове паседжанье групы мовазнаўцаў, што займаюцца ўпаратканьнем новаклічынага праваславіу. На паседжанні разглядаліся два пытанні: аб статусе літары і аб перадаче англіасаксонскага гуку [h] сродкамі кірыліцы. Было вырашана пакінць літару і у навуковай і даведнай літаратуры для перадачы вузкаўжывальных уласных імёнаў неславянскага паседжання: *Гарміш-Партэнкірхэн*, *Гамільтан* і да т.п. Даўно засвоеныя і агульнавядомыя замежныя ўласныя імёны будуть паўсяль пісацца з літарай г: *Рыга*, *Грузія*, *Вашынгтон*. Пры напісанні англійцаў гук [h], як правіла будзе перадавацца літарай г: гамбургер, гандыкап, гіп, гіт-парад, гэпэнінг. Літара х будзе выкарыстоўвацца ў нешматлікіх выключных:

1) у агульнавядомых словах, з увагі на іх традыцыйнае вымаўленнне: *лакей*, *хобі*, *хуліган*;

2) для дыфэрэнцыяці лексычных адзінак: *гук*—*хук*, *гол*—*хол*.

Наступным разам мовазнаўцы маюць амберкаваць характар галоснага пасыла заднезычных г, к, х у запазычанай лексыцы (*Гельсынкі* або *Гельсынкі*) а таксама разгледзець праваславіс фінальні назоўнікі ў канцавым санорным (тэатар, лідер і г.д.).

В.К.

Пытайцеся ў шапіках новы нумар часопісу «Кур'ер»

**I МЕЙ ИВАН ЖАХЛІВЫ
ТРЫ СЫНЫ...**

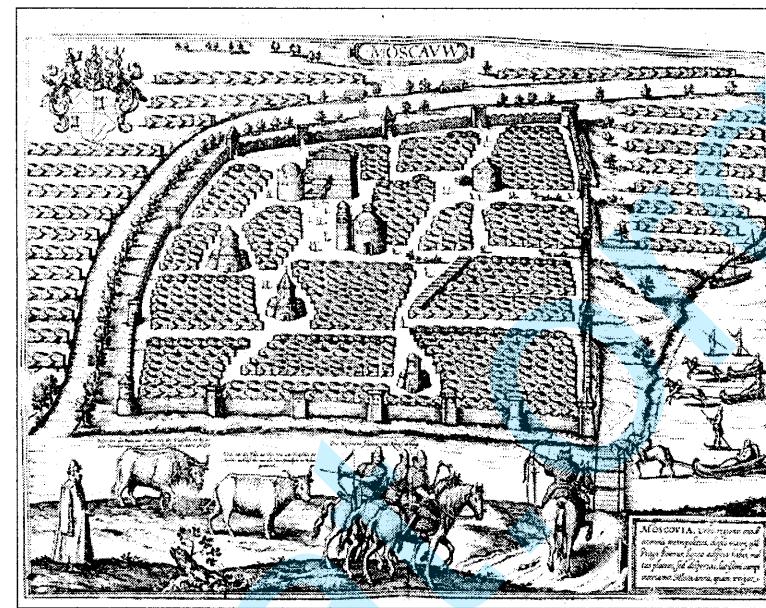
Тры — як у казы. Самым перспектыўным быў першы — Іван Жахлівымадышы, якому, аднак перашкодзіла дажыць да прэзыдэнцкіх выбараў выпадковая падзеньне на цемя бацькавай абабітай жалезам кульбы. Дурнем, насуперак казачнай фабуле, быў сярэдні — Фёдар. Малодшы — Дзмітры — увогуле ў разылік ня браўся дзеля малых гадоў ды эпілепсіі.

Барыс Гадуноў — маскоўскі цар

татарскага паходжання, украінскага паходжання, які, аднак, быў пасаду старшыні камітэту дзяржбяспекі Маскоўскага княства і меў руку даўжайшыя, чым у заснавальніка стаўцы віцэ-премінёна дзяржбяной адзінкі. Ды сам Гадуноў у маладосці папрацаў у «органах» — быў апрычнікам, то бок чымсьці спадрэднім паміж байцом спадрэднім паміж «Алмаз» і рэкецірам, і займаўся разгонам баўгарскіх дэмманстраваціяў і харчразвёрсткай, што, як мы пабачым дзялі, зусім не паўплывала на ягоныя прыўкрасныя душэўнікі якасці — зарэжа, бывала, чалавек дваццаць, а пасля салоўку слухае і плача, і плача... Адным словам, Барыс, дзякуючы шчыльнаму супрацоўніцтву з цесьцем, ішоў угару, цягнуў за сабою сваіх незылічоных братоў і пасіху зрабіўся самым крутым на раёне — аж да таго, што пачаў прымерваць на сябе шапку Манамаха. Тым больш, што выдаўся зручны выпадак...

Адразу пасылья інаўтурацыі, калі сталася зразумелым, што Фёдар Іванавіч пад сябе ходзіць і, натуранальная, дзяржавай кіраваць ня зможа, алігархі вырашылі пасылья. Аднак у хуткім часе Барыс іх усіх «замачыў» (вось дзе прыдаўся досьвед працы ў органах!) і пасылья, ужо ні ў кога не пытаючыся, торгаў марыяніткавага Фёдара Іванавіча за тыя нітакі, за якія хадзеў. Гадуноў быў для Ресей сапраўднай знаходкай — разумны, прыгож, у меру дэспатычны мужчына ў поўным роскве сілаў. Выціснуўшы ўсёмагчымае з апрычнікаў, ён расфармаваў іх (і твары расейцаў адразу зрабіліся вясёлыя-вясёлыя).

Барысова доля

МОЦНЫ ГАСПАДАРНІК

Гадуноў меў празаходнюю арыентацыю: ён не шукаў сяброў на блізкім Усходзе, а імкнуўся пашырэць контакты з Захадам, і найперш з Англіяй. Такі выбор быў абумоўлены асаблівасцямі рэлігійнай палітыкі гэтай краіны, якая адмаліла канцепцыю традыцыйнага каталіцтва, прытрымліваючыся больш дэмакратычнага арыентаванага пратэстантызму (ам Барысу праста падабаўся Шэкспір?) А вось адсутнасць сяброўскіх стасункаў з Рэччу Паспалітай съведчыць, што беларуска-польскай ваенішчыны ў асобе Сыцяпана Батуры і ягоных ідэйных пераемнікаў ён не любіў, таму якай-небудзь дамова пра стварэнне адзінай эканамічнай прасторы выглядала б крайне нелягічна. Рабіць стаўку на Нямеччыну таксама не выпада

дала — з прычыны адсутнасці яе як такай.

Гадуноў выявіў сябе ня толькі як дальнабачны палітык, але й як моцны гаспадарнік: расылі гарды, гандаль, усталёўваўся прыгон, даходы расылі, на лес гледзячы. Расейцы на такога цара малица мусілі.

У 1591 г. у Вуглічы пры навысьветленых абставінах памёр сын Івана Жахлівага Дзмітры: хлопчык у прыпадку эпілепсіі паваліўся і напароўся на нож — і так 10 разоў. Жоўтая прэса пісала, што менавіта Барыс дазволіў хлопчыку пагуляцца ў ногіх.

У студзені 1598 г. памірае дурны, жанаты і, што самае галоўнае, бяздзетны Фёдар Іванавіч. Земскі сабор палічыў адзінным рэальным кандыдатам на пасаду правадыра

Працяг на старонцы 12.

Без купалоў, ды з музыкой

Працяг са старонкі 1.

мала ў чым рознілася ад той, якія была на пачатку XVII ст. «Пайшилі наперад!» — хлусці, «тамака ж!». Папера, кніга пайшла — мы тамака ж. Пакуль народ ня можа праверыць на свае ўласныя вочы, што з яго кухараць, пакуль не захоча сам, каб то ці тое з ім скухарылася, — тамака ж!. Мінүткы ў цяперашнім — вось мая задача», — пісаў Мусаргскі, і ў гэтым няма нават ценю той славянафільскае туласці, праз прызму якой нас вымушаюць успрымаць расейскую культуру.

Мусаргскі, хаця і нарадзіўся ў маёнтку, падораным ягонаму продку ў 1608 г. за подзвігі ў вайне зь беларусамі-ліцьвінамі, ведаў усю прафту і пра сваіх радавітых дзядоў (ліцьвінаў — іхнае сапраўднае прозвішча было Масарскі), і пра псковіці свой маёнтак, атрыманы ад напаўзаконнага цара Васіля Шуйскага (сэрыйнага забойцы, што напачатку прысягнуў беларусам, потым адхініўся ад іх і паклікаў швэдаў, каб тых дапамаглі иму ўмацавацца на Пскоўшчыне), і ўвогуле пра туя вайну, бясплаўную для расейскіх баяраў.

Ведаў ён і пра нядайныя падзеі на заходніх землях Імпэрыі. Кампазітар распачаў сваю працу над «Гадуноўм» у жніўні 1868-га — роўненікі праз 4 гады пасылья таго, як у Пецярбургу быў пакараны съмерцю Рамуальд Траутут. Ці варта сумнівацца, на чым баку быў дэмакрат Мусаргскі? Яму ж — у адрозненіе ад Пушкина — на траўле быў выслугоўвацца перад царом, каб здаўшы чарговы прыдворны тытул на пасеху прыгожай жонцы! Недася-

гальны ў сваёй бескарыслівасці, ён мог дазволіць сабе гэту раскошту — стварыць опэрну пра вялікую крубу, на якой падстаўі троі рабіцкіх чарапоў.

Пытаныне ў тым, што з рэжысёраў здольныя гэту опэрну ўзносіць на сцэне. Нават у Амэрыцы пастаноўчыкі найчасцей спакушаюцца на расейскую экзотыку, якую Мусаргскі прыгаваў крамольныя думкі. Чаго ж было чакаць ад нашых творцаў ці пецярбургска-маскоўскіх культуртрэгераў, якім пачаткова хацелі даверыць гэту пастаноўку?

У 1993 г. у пэўных колах цалкам сур'ёзна абрываўлася прапанава піцерскага рэжысёра Юр'я Аляксандрава (менавіта ён адарыў менчукую гэตกім «шэдэўрам», як цяперашні «Рыгалета») паставіць спектакль пад красамоўную назваю «Цар Б.». На шчасльце, Бог тады зліўтаваўся. Аднак самая ідэя паставіць на беларускі сцэне «Барыса Гадуноў» ўвесь час съярబела ў мазгах кіраўніцтва.

Хоць Мікалай Пінігін і Зінові Марголін — так бы мовіць, Марко і Энгельс беларускага тэатру — на прэс-канферэнцыях абяцалі пачаставацца нас авангардам. Гэты тандэм заўжды зьдзіўляе публіку. У «Ідэлі» — цудам ператварэння, якое з прымітыўнага тэксту робіць скарбніцу пазэй. У «Візьме дамы» — забытковым аўтамабілем, што ездзіць па сцэне, жудасна псуточы паветра. У жыцці — разывітальнім інтэрвію з нагоды эканамічнай эміграцыі ў Піцер, а таксама сваім інтэрвікамі з камэрцыйнымі тэатрамі. На гэтым жа пасадзе пачалася адчыненая, стацыйная схема з опэрнімі музыкамі і бабамі, якую из здолелі выратаваць анікія прыдумкі рэжысёра і мастака, часціцким сапраўдным забаўніцтвам. Напрыклад, адмысловая жалезнай канструкцыя, на якую змарнавалі проціму часу і грошай (прам'ера адкладвалася з каstryчнікамі на лістапад, зь лістапада на студзень). На пачатку і ў фінале оперы тая канструкцыя выглядае, як эскалатор у метро. Тут ёсьць прыемная для вока асэнсаванасць: цар зыхаецца зь нябесаў у народ, а потым у адчай і съяротнай самоце ізноў караскаеца на тая ж нябесы, адкуль на яго літасціўца звязае блакітна-лазэрная зорка. У іншых сцэнах, павернуты ў профіль, гэты ж сталёвы монстар больш за ўсё нарадвае ляжны трампін на Раўбічах; і тут ужо сэнсу ў ім меней, чымся ў скакавіні з трампінам на лятаціню травы.

Каб нечай скарыстаць з тae прылады, рэжысэр выдумаў неверагодны мізансцэны. Уявіце восемдзесятгадовага ігумена-летапісца, які стаіць на трампіні на водзе!

Спектакль адбыўся. І нават — дзякую Богу — без залатых купалоў. Цікава, колькі пражыве гэты «Барыс» з жалезнім пратэззам, умацаваным у яго замест сэрца і розуму? Асабліва ўлічваючы, што з такою жалезаю будзе нязручна вандраваць па Эўропе.

Юлія Андрэева

СУРОДЗІЧЫ

каляндар

15 студзеня 1926 г. выйшаў першы нумар заходнебеларускага ілюстраванага сатырычнага часопісу "Маланка". Ён меў падзагаловак - "Маланка смаліць штодвадыні" і дэвіз "Гэй смалі, страліяй, маланка". Напачатку часопіс выдаваўся беларускай Слянскай-Работніцкай Грамадой. Польскія ўлады злавалі на вясёлья, пякучыя жарты і пачіху сканфіскоўвалі нумары "Маланкі". Выданьне спынілася на 43 нумары.

15 студзеня 1976 г. уступіла ў дзеяньсць Вялейска-Менская водная сістэма. Воды Вялейскага вадасховіща пабеглі ў сталіцу, каб напаіць засмяглы міграполіс. А пад Вялейкаю падсохлі ракулі, зьніклі баравікі, пара вёсак трапіла пад затаплены.

16 студзеня 1826 г. у зьяднелай шляхецкай сям'і нарадзіўся Рамуальд Траўгут. Траўгут служыў у расейскім войску і ўдзельнічаў у здушэнні вызвольнага паўстання ў Вугоршчыне ў 1849 г. і ў Крымскай вайне. У 1862 г. Траўгут выйшаў у адстаку і заніўся спадчынным маёнткам. Але калі ў 1863 г. распачалося аনтырасейскае паўстанне, заставацца ўбаку не захацеў, узначаліў паўстанцы атрад Кобринскага павету, што складаўся з 160 чалавек. Тры месяцы змагаліся паўстанцы ў палескіх балотах, і калі расейцы началі перамагаць, Траўгут вывёў атрад, папярэдне разъబіўшы яго на маленькія групкі, у Польшу (тайна дапамагала яму маладая" Эліза Ажэшка). 17 кастрычніка Рамуальд Траўгут узначаліў у Варшаве нацыянальны паўстанцы камітэт і стаў дыктатарам (начальнікам) паўстання. Але расейцы

Алег Гардзіенка

паступова авалодвалі сітуацыяй. Траўгут быў арыштаваны і павешаны ў ліпені 1864 г. У 1916 г. у Варшаўскай цытадэлі ў ягоную памяць быў пастаўлены вялікі крыж, упрыгожаны цярновым вянком.

17-18 студзеня 1926 г. у Менску адбыўся Першы зьевз беларускіх дасылчыкаў археалёгі і археографіі. У форуме бралі ўдзел 60 дэлегатаў і гасцей. На зьевзде прынялі 6 рэзоляў: "Аб Літоўскай Мэтырыцы", "Аб беларускіх архіўных фондах за межамі Беларусі", "Аб археалагічных досьледах", "Аб музеінай справе", "Аб Цэнтраархіве БССР", "Аб звароце бібліятэк". Выступоўцы, а сярод іх Мітрафан Доўнтар-Запольскі і Зыміцер Даўгяла, ставілі пытаннё пра вяртанне ў Рэспубліку Літоўскай Мэтырыкі, іншых музейных і архіўных матар'ялаў, вывезеных за межы. 75 гадоў прайшло, а пытаннё ўсё стаіць.

18 студзеня 1401 г. у Вільні падпісаная унія паміж Польшчай і Вялікім Княствам. 11 сакавіка яна была пацьверджана ў Радаме (Польшча), за што атрымала ў гісторыі назыві Віленска-Радамскай. Згодна з падпісаным дакумэнтам Польшча і Літва абвязваліся супольна дзеянічніцца супраць вонкавых ворагаў. Польскія фэудалы дакляравалі не абраці польскага караля бяз згоды Літвы. Ягайла, польскі кароль, пацьвярджаў свае спадчынныя права ў Княстве і абвішаўся найвышынім князем літоўскім. Вітагут заставаўся вялікім князем і захоўваў поўную ўладу. Унія пацьвярджаала саюз Літвы і Польшчы як саюз двух паўнапраўных суб'ектаў.

Алег Гардзіенка

Энцыклапедыя беларускага замежжя

Фота Анатоля Клешчuka

Паэт Масей Сяднёў
ля муроў «Валадаркі»,
дзе ён сядзеў у сталінскія часы

НОВЫ ПРАЕКТ БЕЛАРУСКАЙ СЛУЖБЫ РАДЫЁ «СВАБОДА» ВЕРШ НА СВАБОДУ

На пачатку стагодзьдзя першая беларуская паэта пісала "Хрэст на свабоду"; у сярэдзіне стагодзьдзя пазыўнія беларускай службы радыё "Вызваленне" адкрываліся радкамі першага паэта нацыі "Свабоднае слова, ты, роднае слова!"

На пачатку новага стагодзьдзя мы звязраемся да нашых слухаю - усіх, хто даражыць свабодай, любіць вольнае слова: стварыць новую анталёгію вершаў пра свабоду, за якую беларусы змагаліся ў мінулыя вякі, без якой немагчыма годна ўвайсьці ў ХХІ стагодзьдзе.

У этэры будуць гучаць толькі новыя творы, напісаныя спэцыяльна для гэтай перадачы. Шліце вашыя вершы на адрас: Менск-5, паштовая скрынка 111, а таксама ў рэдакцыю "Нашай Ніве", пазначайце зваротны адрас і тэлефон.

Новыя вершы волі - год 2001-шы, штодня, хвалі "Свабоды".

Беларускія паэты - пра свабоду - на "Свабодзе" - дзеля свабоды.

менш за 500 літаратаў (90%). Дык ці мог цэх цалкам зьнішчыць сам сябе?

Няма чалавека - няма толькі адной праблемы. Няма паэтаў - няма памяці - няма гісторыі - няма народа! Забіваючы пісъменьнікаў, энкаўдысты вынішчалі інтелектуальную моц нацыі, яе карані, гісторыю. Вось гэта гісторыя і была мэтай "крумкачоў". Дакладней, каб не было ў нас гісторыі, каб не было самога народу...

5. Цытата з артыкулу: "Выйшоў і пазыбенуў рэпрэсія толькі той, хто ў цэх, у тусоўку не ўваходзіў. Скажам, Янка Журба..."

Скажам, Эдзі Агніцьвет, А.Астрыйка, В.Барысёнак, П.Броўка, Л.Бэндэ, Змітрок Бядуля, В.Вольскі-Эздэйль, П.Глебка, К.Губарэвіч, І.Гурскі, П.Кавалёў, М.Клімковіч, Кандрат Крапіва, А.Кулішоў, Янка Кулала, А.Кучар, Я.Ліманоўскі, М.Лынкоў, Янка Маўр, М.Модзьль, Р.Мурашка, Я.Рамановіч, Я.Садоўскі, М.Цэлеш, Я.Шараходскі, А.Якімовіч у "тусоўку" ўваходзілі, але ж таксама пазыбеглі рэпрэсіям. А "нашанівец" Янка Журба выйшоў не таму, што пакінуў Менск (бо, калі ён яго пакідаў, амаль усіх, "каго трэба", ужо арыштавалі), а таму, што быў съялпы.

Наагул, хворых чэкісты не чагалі (партыя В.Казлоўскі, І.Плаўнік (брат Бядуля), Юрка Віцьбіч).

6. "У тым самым кастрычніку расстралілі" ня толькі Лукаша Калягу ("празаіка з задаткамі генія"), які пра яго пісаў Ніл Гілевіч; дарэчы, 2 кастрычніка ён быў не расстралены, а асуджаны да сымяротнай кары, расстралялі ж пісъменьніка 5 кастрычніка і Генрыху Жарскага. У той час чэкісты забілі і славутага тэатральнага дзеяча Фларыяна Ждановіча, былога наркама асьветы Антона Баліцкага, публіцыста Мікалай Верамей-Павядзінскага, Сямёна Клінцэвіча.

"Пазней, у розныя дні сънечнага расстраліоць" ня толькі паэта і пераплакчыка Ігната Дварчаніна, драматурга Дзымітрыя Курдзіна і прафесара БДУ, любімца студэнтаў Міхаілу Піятуховічу, але і мовазнаўцу Сыцялану Некрашэвічу, краязнаўцу і літаратурнага крытыка Мікалаю Касьпіравічу, гісторыку Васілію Дружчыцу і Івану Віткоўскага, паэта Аляксандра Вазілу, фальклорыста Антона Грыневічу, публіцыста Аляксандра Цывікевіча...

7. Паэт, "певец комсомола" і сябар ЦВК БССР, Андрэй Алексан-

ровіч не "аддзяленаца ссылкай", а трапіць у адзін з нарыльскіх канцлягераў, і хоць і на самай справе "вернецца ў Менск ужо ў 1947-м" (нішто сабе "ужо" - пасля 10 гадоў катаржных работ!), аднак праз год будзе зноў арыштаваны і этапаваны ў Краснайскі край. Пасля вyzvalenya (у 1955 г.) пражыве на волі толькі некалькі гадоў (як, урэшце, і літаратурныя крытыкі Сыцялан Баркоўскі і Мікола Аляхновіч, паэт Язэп Пушча).

8. Трохі пра ўдарную энкаўдысцкую тройку: Клімковіч - Бэнэ - Кучар.

Амаль на кожнага арыштаванага (ніярдка па падказцы Бэнэ) НКВД запытаў характарыстыку і агляд творчасці. Характарыстыку (у якой "нацдэм" было ня самым горшым словам) даваў Клімковіч. Агляды (у якіх усё перакручвалася з ног на галаву) пісаў Кучар.

Леанід Маракоў

ПРА ПОМНІК ГЕНІЮШ

У "Нашай Ніве" за 4 сіненя 2000 г. была зъмешчаная публіцыстычна С.Астраўчова "Помнік Геніюш скавалі ў падвале", у якой аўтар

рассказваў пра прэзентацыю ў гарадзенскім клубе "Паходня" выбраных твораў паэтаў, што летасі пабачылі съвет у "Беларускім кнігазборы". На жаль, у артыкуле маеца недакладнасць. Помнік Л.Геніюш і цяпер знаходзіцца ў Саюзе Пісъменьнікаў. Але не ў падвале, а ў кабінэце намесніка старшыні Саюзу Пісъменьнікаў, адкуль яго нікуды не выносілі. А шакада. Но рабіўся помнік не для ўпрыгожвання інтэр'еру. Мінуўшы летам, падчас юбілею Л.Геніюш, помнік меўся адправіцца за згады аўтара (сп. Міхась Інікоў) і дабрадзязеў, на чые сродкі ствараўся (сп. Міхась Чарняўскі), на радзіму паэтаў ў Гудзевічы. Дырэктар Гудзевіцкага літаратурна-этнаграфічнага музею сп. Алець Белакоз з расдасцю быў гатовы прыняць помнік і зрыхтаў для яго адпаведнае месца. Аднак арганізатор вырабу помніка сп. Анатоль Бель пакуль не дазволіў Л.Геніюш пaeхаць у Гудзевічы, да магіла сваіх працоўных. Дык помнік быў пастаўлены ў яго на радзіме ў Старых Дарогах ля музея, заснаванага сп. Белакозом. Так помнік і застаўся пад аўтакам сп. А.І.Платавай. Выкажу спадзев, што прысутніцца Л.Геніюш дапа-

можа в.а. старшыні пісъменьніцкай суполкі супрацьстаяць рознай псыходалітаратурнай навалачы і антыбеларускім сілам, што апошнім часам актыўизаваліся на Фрунзе, 5.

Міхась Скобла

ПРА БЕЛАРУСКАГА СЯРОЖКУ

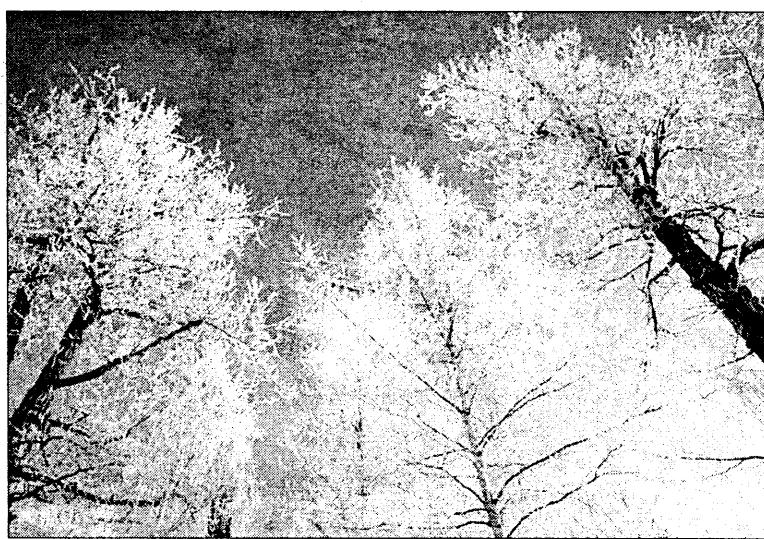
Прачытаў я артыкул спадара Адамовіча пра эміграцыю і задумайся. Чаму мы гэтак любім судзіць людзей? Хто даў права паважанаму спадару вырашыць, хто лепшы і хто горшы?

Я б, напэўна, і не напісаў бы нічога, але я пазнаў аднаго з герояў артыкулу - «Беларускага Сяроўжку». Чаму гэта спадара Адамовіча гэтак хвалюе яго аўто? Расказаць, адкуль яно? Зарабіў. Мы разам працаўвалі ў Чыкага, і не па 10, як нехта, а па 16 гадзінай у суткі, 1 выхадны. Дык калі ўжо паважаны спадар сябе спэцыялістам па Штатах лічыць, дык павінен ведаць, што аўто купіць там не праблема. Аднак арганізатор вырабу помніка сп. Анатоль Бель пакуль не дазволіў Л.Геніюш пaeхаць у Гудзевічы, да магіла сваіх працоўных. Дык помнік быў пастаўлены ў яго на радзіме ў Старых Дарогах ля музея, заснаванага сп. Белакозом. Так помнік і застаўся пад аўтакам сп. А.І.Платавай. Выкажу спадзев, што прысутніцца Л.Геніюш дапа-

Віталь Усьціновіч,
ldxvu@nottingham.ac.uk

Праця газеты 1.

На думку рэгіянальнага кіраўніка камітэту па надзвычайных сітуацыях Уладзімера Башкірава, рэгіён мог бы без перашкодаў перажыць адну з найсуворых зімай за апошнія колькі дзясяткаў гадоў, калі б электрастанцыі своечасова паклапацілі пра запасы вугалю (а можа дзяржава павінна паклапаціцца пра запасы вугалю для электрастанцыяў?). Так ці інакш, яшчэ ё сёньня сітуацыя там застаецца складанай. На мінімум тыдні каля 15 тысячай жыхароў Прымorskага краю мелі ў кватэрах на болей за 6 градусаў цяпла, што было выкліканы шматгадзінай адсутнасцю электрычнасці, ад чаго, адпаведна, стала калом і систэмы цэнтральнага ацяплення. Гэта гэта ж кшталту сітуа-

Ой, мароз-мароз...

цыя пагражае ў сталіцы рэгіёну, Уладзівастоку, дзе жыве добрая палова насельніцтва краю. А маразы, між іншым, сітаюць за 30 градусаў, хоць і Ціхі акіян побач...

Зоны бяды ўтварыліся па ўсёй Ресеi, дзе здараліся аварыі на сістэмах забесьпячэння цяплом. На прыклад, у Новасібірску адбылося замарожванье систэмы цэнтральнага ацяплення ў 24 шматпаварховіках. Іхнім жыхарами цяпер прыйдзеца чакаць цяпла, бадай, да лета. Няма проблема толькі тамака, дзе на гэтую зіму прыпалі выбары ў мясцовыя органы ўлады, напрыклад, у Омску, Хабараўску, на Чукотке (у Ресеi абласных кіраўнікоў прызна чае не прэзыдэнт, як у нас, а людзі самі выбраюць галасаваннем).

Ува ўсёй Сібіры — у Бійску, Краснаярску, Новакузнецку — стаі ўзрывацца дамы. Не хоучы замярзаць, людзі ратуюцца газам і якіх толькі самапальных систэмай абаронаванья не напрыдумлялі. Цяпер гэта ўсё ляціць у паветра, забираючы дзясяткі жыхароў.

Ресеi ня зробіцца нармальнай, сучаснай єўрапейскай дзяржавай, калі будзе хацець адначасова аўтамаўка свабоду сваіх єўрапейскіх суседзяў

Гергард Шродэр павінен пераканаць Уладзімера Пуціна ў неабходнасці развіцця дэмакратыі, эканамічнага плюралізму, адзінства єўраатлянтычнай систэмы бясспекі і далейшае глябалізацыі, адмовы ад імпэрыялізму, ад спрабаў рэзвіцця пасляваенных тэртыярыйных падзеяў. Такім чынам Нямеччына выкупіць свае гістарычныя права, а Ресеi будзе вымушаная раз і на заўжды пазыцыяць сваёго імпэрыялістичнага мінулага і разбурыць ілюзію што да ўласнай пазыцыі ў сувече, — піша ў нямечтам Тыднёвіку *Die Zeit* Збігнеў Бжазінскі, былы дарадца Дж.Картэра ў пытаннях нацыянальнай бясспекі прэзыдэнта і ідэолаг амэрыканскай замежнай палітыкі.

Спатканыне Шродэра з Пуціным суботу нельга парайоўваць ні з Рапальскай дамовай, ні з пактам Рыбентропа-Молатава. Сёньняшнія Нямеччына і Ресеi — цалкам іншыя дзяржавы, што знаходзяцца ў цалкам іншых геапалітычных умовах, так што ўсялякі гэтага кшталту аналёгі былі ў памылковым. У Ра-

боза прадуктаў немагчымы з-за нязыкай для гэтых краёў сцюкі.

Сярод тых, хто цяпер мерзне на неаглядных сібрскіх разлогах, ёсьць і нашы суайчыннікі. Не сакрэт, што ім цяжкім тантамітэйшым расейцам — нашы ж з маленства непрывачныя да такога холаду. Як тады зіміца сёлета ў Сібіры — вырашылі мы спытанацца ў іх.

ЗГАРЕЎ УНІВЭРМАГ

Уладзімер Галуз, Новасібірск, прэзыдэнт Беларускага культурнага таварыства: «Зарас маразы крыху паменшалі — 20 градусаў замест ранейшых 40. У той частцы горада, дзе я жыву, ацяпленне не зынікала, а ў іншых даслоўна аблізілісь батарэі. Людзі, каб неяк сагрэцца, ставілі буржуйкі ў электрычныя алагравальнікі... А зусім нядайна дашчэнту згарэў трохпаварховы Цэнтральны ўнівермаг — кожуць, ад перанапруження ў электрычнай сетцы. А мы што? Мы разам з украінска суполкай сівятыкем Каляды».

пала спаткаліся дзязьве дзяржавы, што перажывалі глыбокі крэзы... У 1939 г. спаткаліся два бандыцкія разьмы, каб сплянаваць чарговую вайну і падзяліць сферы ўплыву, плюючы на права чалавека. Тая эпоха скончылася, і Нямеччына цяпер з'яўляецца ключавым элементам як вольнай Эўропы, так і єўраатлянтычнай систэмы бясспекі.

ЛІДЭР ЭЎРОПЫ

Канцлер Нямеччыны паедзе ў Ресеi як кіраўнік дэмакратычнай дзяржавы, што адагрывае ролю лідэра ў Эўропе ў з'яўляеца важным саюзікам Амэрыкі. На сёньня няма прычыны баяцца, што нямечтка-ресеiская паразуменіе дэставіле сітуацыю ў Эўропе.

Больш важным пытаннем на будуча з'яўляеца: ці гатовая Ресеi ўспрынімаеть рэальнасць такой, якой яна ёсьць. У гэтым пляне спатканыне Шродэра з Пуціным магло бы адыграць істотную ролю.

Кіраўнік Нямеччыны, які ніколі ня бачыў сваёго забітага падчас другой сусветнай вайны бацькі, вырас у беднай сям'і і выраўся з галечы толькі ўласнымі намаганнямі, як палітык сформаваўся ва ўмовах поўнай дэмакратыі ў нямечтака эканамічнага "цуду". Пачынаў як бун-

Нямецкі прыклад

Збігнеў Бжазінскі пра візит Гергарда Шродэра ў Маскву

пэўненасці ва ўласнай тоеснасці і гістарычным кірунку, які хацелася б абраць.

У дадатак і расейскі гаспадар пачалавечаму адрозніваеца ад свайго нямечтакага госьця. Пуцін — сын партапаратчыка і ўнук супрацоўніка асабістай аховы спачатку Леніна, а пасля Сталіна. Ён стаўся супрацоўнікам самай прывileяванай сілавай структуры Савецкага Саюзу тады, калі краіна была пагружана ў застой, прычым пайшоў ён туды не для того, каб рэфармаваць сістэму знутры, а каб служыць ёй.

Пасля ён ўпілаваў сваю бюрократычную навыкі ў скарумпаным асяродзьдзі, што — нечакана для многіх — стварылі ў Санкт-Пецярбургу посткамуністы. И вось нарецце палацавы пераварот вынес яго на пасаду прэзыдэнта Ресеi. Погляды Пуціна на замежную палітыку выгледаюць крайне асыярожнымі, гнуткімі, але стратэгічна няяснымі і нават унутрана супяречлівымі.

ПАСОЛ ЗАХАДУ

Спатканыне з Шродэрам дае Пуціну перш за ўсё шанец распачаць істотны стратэгічны дыяллёг з заходнім лідэрам. Блэр надзвычай ахвотна ўрайшоў у ролю найпершага суразмоўцы Пуціна на Захадзе, а таксама першага абаронцы Пуціна нацыянальных гімні стварае адпаведны музычны фон для расейскай ня-

У АКАДЭМГАРАДКУ ЦЁПЛА

Людміла Дубень, Новасібірск, доктарка-бактэрыёлаг: «Мы ў Акаадэмгараду жывем, у нас ацяпленне не адключалі, дык цёпла ў кватэры, градусаў 25. Дацка мая ў іншым раёне жыве — у іх таксама градусаў 18 у кватэры...»

ГРЭМЕСЯ НАД АВАРЫЯЙ

Сям'я Рудаковых, настаўнікі, гісторыі, Іркуцк: «Тут вельмі халодна. У пятніцу зранку было 44, учнасць сягае да 48-мі. Тэмпература ў кватэрах — каля 10 градусаў. У нашай крыху цяпляе: мы жывем на 1-м паверсе, а ў падвале, праста пад намі, адбылася аварыя, гарачую воду праправала. Вось мы і грэмеся... Што робяць улады дзеля паліпшэння сітуацыі з ацяпленнем? Ня ведаем, як чулі нічога гэтага. Адзінае, што па горадзе абевшчанае надзвычайнае становішча, усе вельмі пільна сочачь, каб з-за гэтых маразоў ня здарылася якай бяды, так што пажараў няма».

У НАС НА ПОҮДНІ

Аляксандар Мацукевіч, бізнесмен, дырэктар транспартнага агенцтва «ТрансМ», Хабараўск: «Увогуле, усё на так змрохна, як малюць некаторыя сродкі масавай інфармацыі. Вядома, ёсьць гарады, дзе людзі сядзяць бяз працы, дзе няма выгадных вытворчасці, электрастанцыяў ці рудных калапалняў або найбуйнейшыя прадпрыемствы заняктутавалі. Ну, то там бывае, што і зусім ня паліць, а людзі пакідалі шматпаварховыя дамы ды перарваліся ў хаткі, «урамянкі» нават. На Поўначы ды некаторыя гарады зусім пусыцеюць. Але збольшага мы жывем няблага, нават вельмі няблага ў парадынны з тым, што я бачыў два гады таму ў Беларусі. У нас на поўдні хто зарабляе, той живе. Людзі будуюць сабе дамы і ставяцца ў іх аўтаномнай систэмы ацяпленія. Ды маразы вялікі ў нас рэдкісць — так, градусаў 30 ад сілі». А.С.

Раман Якаўлеўскі

Новае тысячагодзідзе Эўропа сустэра чуткамі аб новай яздернай пагрозе. Практычна адначасова пачалі гуляць у розных колах і мэдыйных тэмах захворванні вайскоўцаў на леўкемію з-за ужывання на Балканах снарадаў събідненым уранам і вяртанне Расей тэктычнай яздернай збройі ў свой калініградзкі (каралявецкі) анкляў у Балтыі.

На тэму расейскай яздернай збройі за першы тыдзень студзеня газета *The Washington Times* надрукавала ажно два артыкулы. Адначасна з аўяржэннямі афіцыйных расейскіх прадстаўнікоў у другім артыкуле надрукаваны і пачверджаны (з анатымічнай крыніцай ў СІА) таго, што ў апошнія падыгоду сапраўды фіксуецца «нейкі перакід тактычнай яздровай збройі ў Калініград (Каралявец)». Прычым, дадае гэтая крыніца, прычыны перакіду застаюцца невядомымі. Усе жыхары Цэнтральнай Эўропы нібы зноў адчуле подых «ядзернай» вайны.

Тое, што калініградзкая праблема можа набыць вайскове значэнне, прагнавалася аналітыкамі яшчэ год таму. Летасцю ў лютым у Менску адбылося адно цікавае мерапрыемства, пра якое СМИ амаль не ўзгадалі. А дарма. Сабраныя тады за «круглым столом» эксперыты і палітыкі з Польшчы, Беларусі і Ресеi аблікуювалі праблемы рэгіянальной бясыпекі і супрацоўніцтва. Менавіта тады, відаць, упершыню прагучала думка пра так званы «наваградзкі трохкутнік». Прэзыдэнт маскоўскага фонду «Палітыка» Вячаслаў Ніканаў сказаў, што съледам за Косавам гэты «трохкутнік» (сутьк мяжаў Польшчы, Літвы і Беларусі) патэнцыйна можа стаць новай «гарачай» кропкай ў Эўропе. На думку ўніка Молатава, далейшае пашырэнне НАТО за кошт балтыйскіх дзяржаў «створыць першаклісны крызис у адносінах паміж Ресеi і Беларусі».

дому. Клінтан таксама быў надта прывязаны да сваёй рамантычнай іллюзіі, быццам бы ласка да крамлёўскага лідзора — адзіны спосаб падахоўкі Ресеi да дэмакраты. А Шырак паддаўся спакусе ўшчыкнучы Амэрыку, высунуўшы лёзунг «шматэктарнасці» (хочы менавіта французы наймадней кляймілі расейскія дзеяньні ў Чачні), што дало Пуціну падставу спадзявацца на далейшае аслабленне амэрыкан-ка-эўрапейскага саюзу.

Такім чынам, для постклініанаўскай Амэрыкі менавіта канцлер Нямеччыны — найбольш прыдатная асона, каб патлумачыць Пуціну, што асноўнай умовай дасягнення Ресеi дабрабыту і нават прости выхісаныя як краіны зъяўляеца пірамідальнай нацыянальнасці нацыянальнасці на прыкладах сваёй гісторыі, дзясяткі з'яўляюцца гэтага. Кажучы гэта, Шродэр можа карыстацца прыкладам уласнай краіны, а таксама ўласнай біяграфіі. Нямеччына здолела навучыцца на прыкладах сваёй гісторыі, дзясяткі з'яўляюцца гэтага, стала адной з перадавых краінаў сусвету. У адрозненінне ад Ресеi, яна зъяўляеца дзяржавай, якой суседзі не баяцца... Нямецкі прыклад павінен расплющыцца Ресеi вочы.

Адна жа, народы мяняюць свае ўяўленыя пра сябе не тады, калі хоць, а тады, калі мусіць. Тутака справа на столкніці з'яўляюцца дзяяньні, якія неадходнасці гэтага. А гэтага разумення няма яшчэ нават у самым Крамлі. У адрозненінне ад сваіх папярэднікаў, Пуцін ніколі не філітраваў з дэмакратамі, не паку-
таваў «ад непадзеленага кахання»

БЕЛАРУСКІ ПАЭТЫЧНЫ ТЭАТАР АДНАГО АКТОРА "ЗЫЧ"
студзень 2001 — адзінаццаты тэатральны сезон
Канцэртная зала Белдзяржфіліярмоніі, 19 пятніца пачатак 19.00
Прэм'ера. А. Залётнэу. "Адзінокі пах". Рамантычная монаопера ў 2-х дзеях аб жыцці і съмерці Адама Міцкевіча (паводле твораў А. Міцкевіча, Я. Чачота, Р. Барадуліна).
Выкананца — з.а. Беларусі Віктар Скорабагатаў
Касыцёл сьв. Сымона і Алены
22 панядзелак раніца пачатак 11.00
П. Васючэнка, С. Кавалёў. "Дзівосныя авантуры паноў Кубліцкага
ды Заблоцкага". Лялечныя монаспектакль.
Выкананца — Вячаслаў Шапаціла
вечар пач

сяй ды Захадам". Дарэчы, выказаваныні В.Ніканава аб "наваградкім трохкутніку" ў стэнаграму менскага "круглага стала" чамусьці не ўвайшлі. Можна меркаваць, што, натхнёныя гэтай, так да канца і не расшыфраванай аўтарам ідзі "наваградкага трохкутніка", мелкія стратагі ўсё часцей сталі казаць пра нейкую гіпатэтычную Прынёманскую рэспубліку, якую нібыта на супраць стварыць Захад на частцы тэрыторыі Беларусі. Гэткі прыднястроўскі варыянт на новы лад. Чым не нагода паразмаліць аб патэнцыйна новай гарачай кропцы ў Эўропе? У сувязі з гэтым варта нагадаць выступ А.Лукашэнкі перад кіраўнікамі дзяржаваў і ўрадаў на саміце АБСЭ ў Стамбуле. Ён прыгадаў 600 тыс. паліакуў — беларускіх грамадзянаў, якія, паводле ягоных словаў, цалкам падтрымліваюць яго і выбраны ім накірунак разъвіцця краіны. У адрозненіні ад польскага ўраду, які не ўхваліе гэтага выбара.

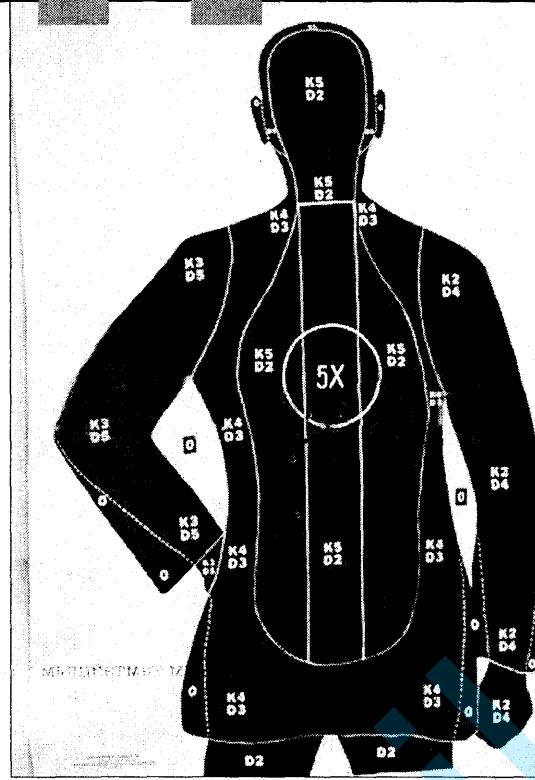
У Варшаве гэтыя выказаваныні А.Лукашэнкі многімі былі ўспрынятыя як пагроза, намёк на тое, што на варта "ствараць" праблемы і забываць пра гэтых паліакуў. Пра тое, што пра іх не забывае Польшча, можа сьведчыць і палітыка Варшавы на нясьцешнае, паступовае ўвядзеніне візвага раз'юму зь Беларусі. А вось любыя праекты "прывілеявана" раз'юму транзыту паміж Беларусі, Расея і Калініградскай вобласцю праз тэрыторыю Польшчы выключаныя. У той жа час Польшча, як і Літва, пасьля ўступлення ў Эўрапейскі звязаў цалкам будзе падтрымліваць разнабакове супрацоўніцтва ЭЭ з Калініградскай вобласцю і ўдзельнічаць у ім. Гэтыя намеры Варшавы яшчэ раз пацьвердзіў, выступіўшы на сустэрэчы за "круглым сталом" у Менску. Пётр Наімскі — дарадца польскага прэм'ера па пытаннях нацыянальнай бяспекі.

На менш цікавымі былі за "круглым столом" і думкі з нагоды праблемаў калініградскага анклаву, якімі паддаяліўся вядомы расейскі

ШЫРЭЙШЫ ХАЛОДНАЙ ВАЙНЫ

палітолят, дырэктар расейскага Інстытуту ЗША і Канады Сяргей Рогаў. Ён мяркуе, што Калініград можа апынуцца на вастрых ўсіх супяречнасцяў паміж Расеяй і Захадам. Такая сітуацыя можа зрабіць яго Данцыгам XXI ст. Каб Калініград настаў Данцыгам, неабходна шукаць нейкія формы шматбаковага вайсковага супрацоўніцтва. Удзел Польшчы ў NATO зусім не абавязкова павінен замінаць такому супрацоўніцтву. У прыватнасці, С.Рогаў адзначыў "некаторае значэнне" для расейска-беларуска-польскіх адносін дамовы па супрацьракетнай абароне. Пабудаваны расейцамі вайсковы аўтэкст у Баранавічах мае дачыненіне да палаажэння гэтай дамовы аў радарах з фазаванай рапшоткай. Але амэрыканцы мяркоўць перагледзецы гэтую дамову, каб атрымаць магчымасць разъмішчаць на зямлі сэнсары і новае пакаленіне радараў. У tym ліку і мабільных.

На думку С.Рогава, адзінай дамовы, якая частково прадугледжвала аблежаваныні на систэмы баявога кіравання, зь вялікай долій верагоднасці будзе пахаваная. Пасьля прыходу рэспубліканцаў у Белы дром такая верагоднасць наблізілася да 100%. Менавіта систэма баявога кіравання стала рэвалюцыйнай у вайсковай справе. Колькасць вайсковай сілы болей не вызначае поспеху ў вайсковым канфлікце. Аднак, падобна, гэта не зьяўляецца відавочным для вайскўцаў Расея і Беларусі іх кіраўнікі. Каб было інчай, яны б на сталі гразіцца сваімі вайсковай групоўкай, адзначай А.Лукашэнкам у падмілёні душаў.

Мінулы год унёс дадатковыя каротківы. Новыя кіраўніцтва Расеі прыняло новую вайсковую дактрыну, якая дапускае звыжэйнне парогу ўжывання ядравай зброі. З того часу ёй ізноў сталі пацохаць сваіх геапалітычных супернікаў і іх саюзінікам. Паводле адной з версій, шум, узнятыя вакол вяртаньня ў Калініград атамнай зброі, — з гэтай жа опэры.

А.Лукашэнка дасённіня адкрыта шкадуе аў тым, што Беларусь добраахвотна адраклася ядравай зброі, якая дасталяе ёй ад былога СССР.

Варта адзначыць, што цяперашні бязъядзерны статус Беларусі зусім не выключае верагоднасці разъмішчэння на яе тэрыторыі ядравай зброі. Натуральна, расейскай. Прывінамі, ад маскоўскіх экспертаў рознага профілю даводзілася чучы пра гэта. Пры гэтым яны спасылаюцца на прыклады разъмішчэння амэрыканскай ядравай зброі ў Італіі, іншых нацяўскіх краінах. Варта адзначыць, што непакой з наўгады чутак пра вяртаньне ў Калініград тэхнічнай ядравай зброі выказваюць і ў Беларусі. "Калі, на дай

Божа, гэтыя чуткі пацьвердзяцца, то цалкам верагодна, што гэтае зброя ўжо трапіла і ў Беларусь", — лічыць А.Санынікаў, былы намеснік міністра ўнутраных справаў.

Калі ў газэце "The Washington Times" анатанімнай крыніцай быў названы прыблізны тэрмін, калі быў нібыта зафіксаваны перакід ядравай зброі ў Калініград — паўгоду тому, можна прыгадаць, што там тады адбываўся. Адбываўся там у жніўні маштабны манштры вайсковамарскіх сілаў з баявымі стрэльбамі. Чакалася, што ў іх будзе ўдзельнічыць

Чальцівер Уладзімер Пуцін. А потым, асобна, там жа адбыліся сумесныя расейска-беларускія вучэнныя войскі СПА. Камандавалі імі баявыя генэралы — камандуючыя расейскімі ВПС Анатолі Карнукоў і беларускімі СПА Валеры Касцянка. (Адзін праславіўся ўдзелам ў збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайсковых адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася бурнымі перасоўваниямі розных вайскowych адзінак. На думку прадстаўніка Пентагону, вельмі верагодна, што адбылося збіцці падёневакарэйскага пасажырскага авіяляйнера, а другі — паражэннем спартовага паветранага шару з амэрыканцамі.) Уся гэта актыўнасць на Балтыці, канечно, суправаджалася б

Алесь Чобат Тутэйшая сага

ПАСЬЛЯ ДОЖДЖЫКУ Ў ЧАЦЬВЕР

Ні прымусу даўно, ні зьдзеку.
Як банальна рыфма – свобода.
Ходзіш, просіш тую капейку...
Ідыёта за шчасьце народу.

Лупяць вочы сябровскія морды.
Бізнесмэны на сёмым небе.
Маеш быць ты съяты і мёртвы.
Ці жывы – як мёртвы. Так лепей.

Ходзіш ранішнія прагулянкай.
Кожны кажа, як яму цяжка...
Раз за дзесяць гадоў, як сабаку,
Жэнька Лотвін падасьць на пляшку.

Гонар твой даўно вышаў з моды.
А ў вакно ступіць – не зьбярэшся...
Дурань ты. Беларускамоўны.
На тых Крэсах. Там узьбярэжжы.

Так і будзеш эздычаць, паскуда.
За глыток на пайгоду волі.
Падмітаць ня возьмумуць нікуды.
Забіваць ня будуць ніколі.

MODUS ALBARUTHENDI

"У Беларусі і дурань шчасльві –
калі працаўты і з моцным цярпіліві!" –
кажа вясковы закон.

"Прыўкрасная будучыня чакае!
Вось толькі чарговы рэжым зламаем..." –
вучыць Пазыняк Зянон.

"Пеў бы аб шчасьці, пеў аб свабодзе,
каб долю бачыў у родным народзе!" –
Янка Купала гукнуў.

"Ня выжыве доўга дзяржава тая,
дзе большасьць дурнай перамагае", –
Леў Сапега ўздыхнуў.

ДЭЛЬТАПЛЯН

Рушыў съвет у дарогу. Дайшла вёска да гораду.
А чаго хадзіла – сама ня ведае.
Той, хто поўз, паляцець эхачаеў. Нядорага.
Дэльтаплан падняў. Авицыю бедных.

Лішні дождж. Ня той вецер. Дрот нацягнулі.
Падвяла энергетыка. І ўся інфраструктура...
Падманулі беднага. Перавярнулі.
І навошта вёсцы такая культура?

Так ляціць над Парыжам наша фанэра.
Съвет і Горад глядзяць. У сполаху нават.
Дэльтаплан падобны да браканьера.
Бо – якая доля, такая халіва.

Бусел сеў на луг. Пацягнуў з баклагі.
Доўгай дзубай, як мацюкнуўся, заклацай.
Бо на Небе ня поўзаюць – як бадзягі.
А жывуць на Небе – над вёскай, над хатай...

ПАШЫЛІСЯ Ў ДУРНІ

Час выціна з газетаў. Як дзеце. Раблю аплікацыі.
Лістапад пакрылі ільды – без апалубкі і арматуры.
Потым будзе адліга. На замерзлай памежнай станцыі.
А потым – рамонт навечна. На загад упраўлення культуры.

Потым зваліца нешта. Як зь Ліды Анацка. Зьнянацу.
Эпоха нейкая хворая. Як былы прэзыдэнт Радзівіл.
Цацка ў дзяцей прапала?! Дайце другую цацку...
Ня хочуць – хай не гуляюць. Абы не згалацелі.

Кажа вароне варона, што съмецце ўжо па талёнах.
І кожную замацую за бакам асобным бацька.
Гэтак перазімуюм. Ціха і нескарона.
А потым зваліца нешта. Як зь Ліды Анацка. Зьнянацу.

АНАТОЛЬ КЛЮЧІК

варштамы

Анайм

Веліч і слава вякоў –
Попел ў далонях...
На Беларусі жылі
Крыж ды Пагоня.

Гэтую славу нясуть
Замкі і гоні.
На Беларусі жывуць
Крыж ды Пагоня.

I калі неба дрыжыць,
Хмары гоніць,
Ведаю – будзеце жыць,
Крыж ды Пагоня!!!

Марыя Грабчанкова

Я аднойчы чытала ў газэце,
Што ня выжыла Белая Русь:
Надта моцны побач
суседзі,

Дый маленъкая Беларусь.
Але я гэтым чуткам ня веру!
Ці памерлі папії лясы!

Дзе так вольна гуляеца
зыверу,

Дзе ад ветру пяюць каласы?
Ці памерлі блакітныя вочы,
Што аэрамі ўсходы завуць,
Дзе Купальлем зъбираюца
ўночы

I жартойная песьні пяюць?
Ці памерлі ўжо тое
імгненьне,

Калі чуў кожны з нас
ўпершыню,

Быццам вуснаў да вуснаў
памікненьне,

Гэта слова... Не, не
"люблю" –

Гэта нашае слова "кахаю",
Што гучыць, нібы срэбранны
звон,

Быццам хотыці на арфе
іграе,

Забіраючы сэрца ў палон.

Ну, а нашае слова?
Паверце,

Будзе жыць яно тысячи год!

Ab якой вы гаворыце
съмерці?

Не памэр беларускі народ!
Колькі нас ні зьнішчалі у
съвеце,

Узынімалася Белая Русь.

I аднойчы мы скажам
плянэце:

"Мы жывем, і жыве
Беларусь!"

Наталья Дзенісюк

Спініўся съвет,
рассыпаліся зоры,
зъмярцвела сонца,
згас жывы прамень,
навокал цэмра,
i жыцьця прастора
зъміэрнела,
спавіўши поўно ў цену.
Ноч надышла.
Съядомасьць памірае
да раніцы
(а можа, назаўжды).
Празрыстым воблакам
паволі наплывае
здрэнцьвель сон –
дзіця нямой зямлі.

Зямля маўчыць,
спрэс цішыня балюе.
Спраўляе съята
зданяў карагод.
I толькі noch
да раніцы працуе –
вартуе сон...
I так штоноч... штогод...

Мяне гоніць вецер,
але не прывеяць
нідзе майго слова,
адсунцьць якога
мяне нараджае,
а гук пагражae
майму існаванью.
Ратунак – маўчаньне.

ВЕРШАРЫСА

Неба ў чорных дзірках
колеру асфальту
над людзьмі съмяеца,
шчэрыць медны зуб.

Каця Калініна

Скатаваныя вясною
У блакітнай адзіноце

Паміралі мы з табою
Паасобку, у турбоце.

Сонца прапаліла скuru
I загнала ў кут далёкі,
I на твар мой злосна-хмуры
Дожджыкам пралілася вока.

Да мяне прыходзь хутчэй,
Засмучэнья тайны съведка,
Сълёзы абатры з вачэй...
Я чакаю, мая кветка.

Наталья Касцянюк

Усе ня тое, ёсё ня так.
Кругом – хлусьня,
кругом – мана.
Як у касцёле – вочы
ўзъяняць:
"Мая віна,
мая віна..."

О, каб мне ведаць, дзе мой
шлях,

Прайшла б скрэз пушчу дрыгву,
Я паляцела б, нібы птах,
Узъяняла б горда галаву.

A так сядзі, пакору май
I слову Божаму ўнімай,
Ружанец у руках трымай
Ды пацеры перабраій.

Спініўся усялякі рух.
I нат у словах съятара
Ня бачна мne працоўных
рук

Таго з Бэтлема Цесльяра,

Што ўжо дзьве тысячы
гадоў

Распнуты на крэзы Сваім,
Што ўзяў грахі,
што даў любоў.

Хто здолеў з нас ісьці за Ім?

Алена Лясун

Палымяныя вочы ночы
Дымковага колеру сочаяць
Шлюбныя твары ценяў,
Што раскідалі адзеные
Недзе ў цішы завуольля.
Змроучны сусьвет
навакольны

Шлюбным стаецца ложам.
Ты ведаш, як прыгожа за
Сожам?

Мая таямніца-памяць
Ня хоча лгаць і лукавіць –
Мне не забыць, не забыцца,
Нават калі напіцца,
Палымяныя вочы ночы
Дымковага колеру. Хочаш,
Я прывязу з сабою

Цень і нач, і ваду жывую
Будзем разам глядзець,
Як патонуць
Першыя дзівье
у жывой вадзе –
Сладыч...

Ірына Шубіна

ЗІМА

На вонкай – белыя малюнкі
Цудоўнай белай фарбай.
Намаляваў мароз карункі
Чароўнай чыстай крэйдай;
Упрыгожваў рэчкі, мосцікі
І крынічкі дзенъ пры дні –
I падарыў нам месццякі
Дзівоснай беліні.

I прыгажосяць гэтая
імгнены

Зіхцяць і зъзяюць, быццам
напаказ,

Нібыта гэта сонекай
прамені

Ласкаюць вока, радуючы
нас.

Калі ты вучышся ў школе й табе не абыякавалі лёс старых паркаў, сядзібаў дый наагул нашая

культурная спадчына, запрашаем узяць удзел у Рэспубліканскім літаратурным конкурсе сярод

школьнікаў "Паркі і фальваркі роднага краю".

Конкурс адбываецца ў трох намінацыях:

- эсэ (невялікі нарыс мастацкага ці публіцыстычнага характеру);
- сачыненне на тэму «Як я разумею афарызм Вальтера "Треба апрацоўваць наш сад"»;
- верш (тэматыка вольная).

Просім дасылаць свае творы й інфармацыю пра сябе на адрес: 220023, г. Менск, вул. Малая Жыліцкая, 8, РЭЦВ, "Дзень Зямлі. Літаратурны конкурс" да 1 сакавіка 2001 г. Тэл.: (017) 227-79-54.

Пераможцы конкурсу будуць запрошаны на съяцкаванье "Дня Зямлі", якое адбудзецаць у Менску ў красавіку 2001 г., атрымаюць каштоўныя ўзнагароды і восьмушкі, удзел у літаратурным

майстар-клясе. Лепшыя тэксты будуць надрукаваны ў беларускай пэрыядыцы.

Сёньняшні спэцыяльны выпуск "Варштату" склаўся з твораў вучняў і выпускнікоў 56-ай школы г. Гомеля. Частка гэтых твораў, што належыць пяць школы, удзельнічае ў нашым конкурсе. Далучайчыцеся!

Андрэй Хадановіч

Наша Ніва [3] 15 студзеня 2001

ПАЛЕМІКА

Пра беларускую філязофію, часопіс "Arche" і "сэкундарныя дыскурсы ўзроўню зэро"

Калі я ўпершыню прачытаў агляд В.Булгакава "Блізіня нуля...", падумалася, што гэта проста няўдалы жарт, у якім аўтар звдзекуеца з філязофіі, з чытчыці і перадусім з самога сябе. Але пасля перадапошніга "Arche-Скарыны", у якім беларускія філёзафы атрымалі за "прафанацыю інтэлектуалізму", стала зразумела, што адзінм "неспрафанизаваным" інтэлектуалам у гэтай краіне В.Булгакаву лічыць самога сябе. І гэта прымусіла перачытаць "Блізіно..." як тэкст амаль што праграмны, у якім аўтар гаворыць цалкам сур'ёзна.

Праўда, напачатку аўтар сам сабе выдае індульгенцыю што да звместу сваго разгляду. "Прадметам нашай увагі будуць вонкавыя абалонкі словаў, — піша ён у першым абзора і далей працягвае:

"Праўда", "філязофія", "розум" — што можа быць смыслинейшым за гэтыя пустыя гукі?"

Але далей Булгакав спрабуе гаворыць пра філязофію цалкам сур'ёзну, і вось тут надыходзіць самы час пасъміяцца. Бо ўсё, што гаворыць, — сучэральная прафанацыя, ці, больш дакладна, філязофская самадзеянасць, у якой аўтар (В.Булгакав) імкнецца паказаць, што ён прачытаў

5-6 нямецкіх кніг, пераважна пачатку гэтага стагодзьдзя. Шкада толькі, што ён іх не зразумеў.

Так, калі для Булгакава "пачатак філязофіі" азначае спыненне забыцца бывыцца", дыс для Марціна Гайдэгера, у якога ён спрабуе "пазычыць" думку, усё наадварот. Эўрапейская філязофія пачынаецца з забыцца бывыцца, і гэтая падзея (дастрактова трагічная ў сваіх наступствах) уласна ёй вызначае архітэкtonіку і тэматыку філязофічных запытанняў і адказаў. Яспэрс жа, якога прыплятае Булгакаву, да гэтай тэмам аніякага дачыненія ня мае. Проста адна з часыц нямецкіх кніг, якія прачытаў Булгакаву, была напісаная Яспэрсам.

Што тычыцца клясычных часоў, якія затым паўпрывідна праходзіць праз тэкст, дык цверджаючы Булгакава пра "асноватворнае разменне думанынкамі філязофічных систэм як моўных утопій, калі сама лёгіка мовы падказвае адказ: "Філязофія — гэта то і тое" — таксама памылка. Гэта звязаны "моўны паварот" у мысленіні адбываецца толькі ў першай палове XX ст., і пра гэта ведея кожны студэнт 3-га курсу філязофіі. Зрэшты, прывід патрабны Булгакаву проста дзеля таго, каб

пацвердзіць уласную выснову пра "прадмет праўды" (?): "Нельга не сканстатаць, — піша ён, — залежнасць разыўцыцца філязофіі ад разыўцыцца літаратурнай мовы, наагул, філязофія — дысцыплина, твор, тварэнне, пошук і ўдакладненне таго, што ў прастамоўі называецца "праўдай". Як мы бачым, "тльбіна" думкі перавышае ўсе магчымыя чаканы.

Далей В.Булгакаву пераходзіць да ўласна тэмы свайго разгляду: "сацыяльнае аспекту" (?) беларускай філязофіі. Але перад гэтым гордзісткай "існаваныне прымарных і сэкундарных філязофічных дыскурсаў. Ключавой апазыцыі першага ёсьць філязофія/мэтафізіка, ключавой апазыцыяй другога — філязафаваныне/мысльненне. Ключавым словам першага дыскурсу ёсьць супяречнасць, ключавым словам другога — сутыкненне". Прачытаўшы ўпершыню гэтыя радкі, я амаль фізычна адчуў, як заплакалі ад шчаслывіцца ўсе менскія філёзафы: прымары і сэкундарныя дыскурсы ці-пер назаўсёдэ ўвойдзіць у прафесійны фальклёр у якасці прыкладу "квазіпрафесійнага глупства".

Бо што гэта такое (прымарны і

сэкундарны дыскурсы), ня ведае ані філязофія, ані сам аўтар.

Такім чынам, у прафесійнай частцы тэксту мы бачым ваяўнічы не-прафесіянізм, самадзеянасць і, як любіць пісаць аўтар, татальну прафанацыю філязофіі як такой. Гэта тлумачыцца тым, што тэкст Булгакава і не разыўчаны на падрыхтаванага чытана: аўдзіторыя "Arche" патрабуе не глыбіні, а лёгкасці ўспрыніцца, і менавіта гэту лёгкасць імкненца забіяспечыць Булгакаву.

Аналізуочы "сацыяльны аспект" народзінай беларускай філязофіі, Булгакав паказвае неверагодную лёгкасць у трактоўцы і разыўязаныі самых складаных праблемаў. Каб не загружаніць тэкст разыўглымі цытатамі, укажам толькі на рэцэпт булгакавскай лёгкасці: ён пераказвае (ці перашыфрувае) "разумнымі словамі" самыя банальныя рэчы, альбо, калі звяза складаная, спрашчае і

даравае краткі адказ. Прачытаўшы ўпершыню гэтыя радкі, я амаль фізычна адчуў, як заплакалі ад шчаслывіцца ўсе менскія філёзафы: прымары і сэкундарныя дыскурсы ці-пер назаўсёдэ ўвойдзіць у прафесійны фальклёр у якасці прыкладу "квазіпрафесійнага глупства".

Пры гэтым Булгакаву здаецца, што ён "крытыкуе". Але, у адрозненіі ад клясычных канцэпцый "крытыкі", што палягаючы на дадатковых сэнсах, якія дадае крытык да аналізаванага дыскурсу — ўзровень зэро" — гэта ўзровень хамства". Застаецца яшчэ пытаныне пра жанр (альбо пра дыскурс) разыўданага тэксту. Мая ўласная гіпотэза — В.Булгакав ашчасливіці беларускі народ заснаваныем новага дыскурсу — "сэкундарны дыскурс" ўзроўню зэро".

"Сэкундарнага" як другаснага ў да-чыненіі да сітуаціі беларускага мысльнення, якое існуе рэальна, а "узровень зэро" — гэта ўзровень дадатковых сэнсах, якія прыбуношць нашу крытыку у разуменне гэтай сітуаціі. Спадзяюся, што наступні

11

таго, што ён крытыкуе. Так, Булгакаву крытыкуе "беларускіх думанынкаў" за "неразвартот да нацыянальнага" і ў далейшай абароне "беларускага народу" ад І.Бабкова (гэз мяніе) паказвае поўнае неразуменне разнасці "этичнага" і "нацыянальнага", а таксама нулявое знаёмства з эўропейскімі нацыягенэзіі. Крытыкуючы Бум-Бам-Літ, Інстытут філязофіі, В.Акудовіча, "беларускую савецкую інтэлігэнцыю" і "новых інтэлектуалаў", В.Булгакаву увогуле не абцяжжае сібе аргументамі альбо аналізам: перад намі апакаліптычна карцінка каланізатарапіі і іх прыслугаў, інтэлектуалаў "з далярамі ўваччы" і адраджэнцаў у пінскім трыкатах etc. І сярод гэтага татальнага патрабаванія чытана: аўдзіторыя "Arche" патрабуе не глыбіні, а лёгкасці ўспрыніцца, і менавіта гэту лёгкасць імкненца забіяспечыць Булгакаву.

Зрэшты, вынікі ягоных ацначных цыверджанінгіў сформуляваныя настолькі абразыўліва, што выклікаюць думкі пра новую традыцію "інтэлектуальнага хамства". Застаецца яшчэ пытаныне пра жанр (альбо пра дыскурс) разыўданага тэксту. Мая ўласная гіпотэза — В.Булгакав ашчасливіці беларускі народ заснаваныем новага дыскурсу — "сэкундарны дыскурс" ўзроўню зэро".

Iгар Бабкоў

Элітай зынікла тое атупеньне, тое дзіячые лапатаныне, з якім яны яшчэ нядаўна супстракалі кожнае пра-моўленне і пагатоў выдрукаване беларускіе слова.

А саме страшнае, што перад намі ня што іншое, як нэрвовая разыўця, на звычайнай канстатацыі, пашпершае, недахопаў у карэктуры і раздактуры рэдагаванага палемістам Бабковым, зводзіцца да выхоплівання з кантексту асобных фразаў, іх суб'ектулага супастаўлення з "клясычным філязофічным канонам" у цэлым і з поглядамі Марціна Гайдэгера на прыватнасці і максимальна заніжанай ацэнкі асобы аўтара гэтага тэксту ("нічога не чытаю", "нічога не разумее", "усё спрашчае і баналізуе").

Зразумела, што гэта ў строгім сэнсе на крытыка, а нешта сярэдніе паміж клярытычнымі манаёгамі вельмі пакрываючымі чалавека і вэрбальна-рытуальнымі забойствамі іншага.

ПАКЛЁТЫ

Вуснамі палемістам Бабковам гаворыць на разум, а роспач. Роспач ад тупіку, у якім аказаўся сам палеміст Бабкоў і яго група — дзесьці на задворках беларускай гуманітарнай прафесіі. Сам палеміст Бабкоў за апошнія колькі гадоў перажывае зажежны творчы крызы. Мы амаль ня бачылі яго публікацыі, калі не лічыцца пары конгніціяльных прадмоваў да часопіса "Фрагменты" з асноўнай тэзай "Інтэлектуал", "філязофскай супольнасці", ён тым самым, хай і нэгатыўных чынам, сыгналізуе, што тэкст інтэлектуала Б. сымлялся палова філязофічнай супольнасці, ён тым самым, хай і нэгатыўных чынам, сымляўся і пагаджаета сам палеміст Бабкоў, "частковая справядлівість".

ПАЗЫТЫВНЫ СЭНС

Пры канцы пары словаў пра пазытыўны сэнс распачатай палемікі. Натуральна, як ўсё ў рэпліках палемістам Бабковам брахня. Напрыклад, калі ён гаворыць, што з "прымарных і сэкундарных дыскурсаў" інтэлектуала Б. сымлялся палова філязофічнай супольнасці, ён тым самым, хай і нэгатыўных чынам, сымляўся і пагаджаета сам палеміст Бабкоў, "частковая справядлівість".

Прызнацца, тэкст "Блізіня нуля. Пра філязофію і філязофію" беларускіх думанынкаў" перасъедаваў адну-адносенскую мэту: агаліць убогі тэкст, звязаны з аўтентичнай сітуаціяй, і пагаджаета на татальнага падрыхтаванага чытана: аўдзіторыя "Arche" патрабуе не глыбіні, а лёгкасці ўспрыніцца, і менавіта гэту лёгкасць імкненца забіяспечыць Булгакаву.

Часопіс "Фрагменты", гордасць і слава палемістам Бабковам, друкуецца толькі аднаму яму ведамымі накладамі у толькі аднаму яму ведамай друкарні і прадаеца (раздаеца?) у толькі аднаму яму ведамых месцах. Наконт якісці падрыхтаванага тэксту "Фрагментах" цікаўны адсылаем да адпаведных нумароў часопіса "Arche", дзе яна ўжо была падрабязна праанализаваная.

Найважнейшае: пасля шасьцёх гадоў кіравання Лукашэнкі ў асяроддзі беларускіх незалежніцкіх

зраджанія. Развітвінне з філязофічным інфантылізмам у Беларусі можа адбыцца толькі ў рэжыме актыўнага абмену думкамі і духоўным досьведам, нязмушанага дыялекцічнага асяроддку. Шкада толькі, што пакуль яны адбываюцца ў нас на такім пячорным узроўні.

Валерка Булгакаў

Рэдка ў беларускім друку адбываецца палеміка з такім эмацыйным напалам, спосабамі аргументаці і далёкасіяжнымі высновамі палемізуючых бакоў.

Разам з гэтым палеміка гэтага як бы запозыненая. Рэч у тым, што тэкст пад назвай "Блізіня нуля. Пра філязофію і філязофію" беларускіх думанынкаў" ("Arche — Паталёгія грамадства", які і справакаваў яе, пабачыў сівіт на пачатку сінега 1999 г. Відаць, цягам году палемізуючы бок рыхтаваўся да рэплікі, калі не сканаў — удару ў адказ. Апошнім раздражнілікам паслужыла невялікай, на дзесяць сказаў, анатэцыя на сівіті нумар "Фрагменты", якая звязвалася з № 3 часопіса "Скарына" за 2000 г. Неўзабаве буй зменены склад заснавальніка часопіса "Фрагменты", а пасля была напісаная гэта гэта "адповедзь".

Каб праанализаваць рэпліку І.Бабкову, вылучым некалькі тыповых для мысльнення апошнія прыёмы, аглім, так бы мовіць, яго інтэлектуальны інструментар.

АБРАЗЫ

Ігар Бабкоў піша: "Аўтар (В.Булгакав) імкнецца паказаць, што ён прачытаў 5-6 нямецкіх кніг, пераважна пачатку гэтага стагодзьдзя. Шкада толькі, што ён іх не зразумеў... Адна з 6 нямецкіх кніг, якія прачытаў Булгакаву, была напісаная Яспэрсам". Як кажуць, не ў брыве, а ў вока. Нешта там чую, нешта недзе чытаў, і нешта з сябе строіць. Агідна!

Тое, што гэта знарок нанесеная абраза, не павінна ў больш-менш асьвежанай публікі выклікаць ходзіціяўкі сумневы. Апроўдвацца тут, на добрых лад, бессэнсоўна, і таму прыяду толькі адзін аргумент. Яшчэ ў бытнасці сваю работнік часопіса "Фрагменты" я зрабіў некалькі дзвіяткаў перакладаў ўрэапейскіх філёзафіяў і думанынкаў з нямецкай,

ЗАГРДШАЕМ НА ПУБЛІЧНЫЯ ЛЕКЦІІ І ПРЕЗЕНТАЦІІ

16 студзеня

Прэзэнтацыя тэматычнага

нумару часопіса

«ФРАГМЕНТЫ»

з удзелам галоўнага

рэдактара і аўтараў

23 студзеня

Прэзэнтацыя кнігі

УЛАДЗІМЕРА АРЛОВА

Барысова доля

Праця са старонкі 5.

нацы Гадунова. Цікава, што Гадуноў будзе ўсю сваю нядоўгую кар'еру прамаўляць ад імя народу – «народам абрани і народу служа» стане ўступам да ўсіх ягоных прамоваў.

Ен працягваў мадэрнізациёй Маскоўі: запрашоў на службу іншаземец, задумваў заснаваць універсітэт, разгарнуў у Маскве будаўніцтва, займаўся дабрачыннасцю, прычым часцяком за ўласны, а не за казённы кошт, завёў патрыярх... I фатальнае нешанцаванье!

НЕСПРЯЛЬНЫЙ ЎМОВЫ НАДВОР'Я

Усё лета 1600 г. ішли залевы. Радавыя расейскія граждане не пасыпелі сабраць ураджай. А 1 верасня, якраз на Дзень ведаў, ціскануі маразы, ператварыўшы залітія дажджамі палеткі ў хакейнае поле. У наступным годзе лета зімой увогуле памяняліся месцамі, і замест таго, каб жыць жаць, расейскія гражданы тапталі ліжнію. Ураджай 1602 г. таксама на бý сабраны – відаць, ужо паводле аналёгі. Так што цэны на хлеб узняліся ў некалькі дзясяткаў разоў, у выніку чаго ў мэню маскавітаў увайшлі каты, сабакі, трава, кара з дрэваў, а таксама сабры і суседзі.

За гэтыя гады Барыс спусціць увесь свой скарб: раздаўшы грошы і хлеб, куплены за ўласныя сродкі. Такая царская дабрыня ў недальнабачнасць, як заўсёды, спарадзіла карупцію. Нячасныя вертыкальшчыкі прысвойвалі хлеб, спекулявалі, кралі. А ў Маскву ламануліся ахвотныя паесці хлеба на дурнія. Гадуноў адчыніў царскія сывірныя. Не хапіла. На ўскрайках і ў правінцыях абдузліла сапаратаўсці настроі, пачаліся прылодныя аблеркаваны неравагаў харчовай праграмы Рэчы Паспалітай і талераўскай зоні. Вось тады Барысу ўсё ўспомнілі: і незаконнае цараўніне, і забойства Дзымітрыя, і падазронную празаходнюю арыентацыю. Іншою жа – ні з пушчы, ні з поля пачаліся разнастайнія нябесныя спэцэфекты. У паветры запахла імпічментам.

Якраз тут і зьявіўся царэвіч Дзымітры, у цудоўнае выправаванье якога Гадуноў, што ўласнымі вачымі бачыў заключэнне судмодж-спэртызы па факце смерці Жахлівага ДЛ, ужо ніяк ня мог паверыць. Паводле данясенінні службы замежнай выведкі, кандыдат ад апазыціі быў насамрэч збеглым манахам Рыгорам Атрэз'евім, якога злавілі, адмылі, прычалі, ажанілі з Марынай Мнішак, далі войска і выправілі ў турні па выбарчых акругах. Галоўным іміджмайкерам і старшынём перадвыбарчага штабу Ілжэдэмітрыя быў ня хто іншы, як Леў Сапега, беларускі палітык нумар адзін, пра-

Алег Гардзіенка

Продаю: Статут ВКЛ 1588 г.,
Зборы помнікаў Берасьця, вобл., Менск.
вобл., Збор твораў Ул. Караткевіча
ў 8 т., П. Броўкі ў 7 т., Купалы ў 6 т.
Тэл. 258-43-54.

Бо так папісіў Бог сవет, што адтуль Сын Святога Аднороднага, каб усік, хто веруе ў Яго, на зімні, але меў хыбніе венчэ. Ян 3:16
БЕЛАРУСКАЯ ЭВАНГЕЛЬСКАЯ ЦАРКВА
Надзвінства штогод у Менску і 17-і гардзе: вул. Любіхава 21-56
тэл.: 279-71-31, 270-89-87. Штогод у Асновах і 10-і гардзе: вул. Леніна 40, тэл.:
20-640. У Барысаве штогод у 18 гардзе: вул. Ватуціна 38-45, тэл.: 54-908.

КУПОН БЯСПЛАТНАЙ ПРЫВАТНАЙ АБВЕСТКІ

Запоўніце гэты купон, і мы надрукую Вашу абвестку (як як больш за 15 словаў) бясплатна. 220050, Менск, а/с 537

Тэкст _____

Імя і прозывішча _____
Адрас, тэлефон _____

ПРЫВАТНАЯ АБВЕСТКІ

ВІТАНЫ

Вік! Куды цябе занеслы крылы лёс? Віншую з Новым годам. Адгукніся Ганыне Амялянчыне зь Менску

Шаноўнага Генадзя Сагановіча віншую зь юбілем. Зычым усіго

Наталечка! Кожная сэунда, праведзеная безе Цябе, ператвараеца ў стагодзьдзе. Будзьма разам. Сяржук

Наталька! Я буду Цябе какаць усё жыццё, адну-адну Цябе. Сяржук

Шаноўнага бацьку Аляксандра Лайрэнавіча Балахонава віншу з Днём народзінай. Здароўя ды шчасці! Сын Сяргей

Крамаўцы! Са святамі Вас! Няхай жыве Беларусь у трачі тысячагодзідзе нашымі намаганьнімі. Кацярына Ц.

Свядомай моладзі Воршы – прывітаніе! Вясёлых Калідзі, поспехаў, алтызму! Марына ў.

Віншую дарагую жаночку й дачуцу Таціну Водзіч з Днём народзінай. Зычым поспехаў, шчасці, здароўя. Муж,

З Днём народзінай, мілая матулечка! Няхай прыгожымі ды сьветлымі будзь твае сны пра Беларусь. Шапавалавы

Віншую чудоўную жаночку й дачучу Таціну Водзіч з Днём народзінай. Зычым поспехаў, шчасці, здароўя. Аматараў ліва

Віцебскую грэка-каталіцкую парафию, рымы-каталікоў і ўсіх добрых людзей з Раством Хрыстовы! Любові вам і шчасці!!!

Халоднага сябра вітаю! Жадаю твайму сэрцу адтаць! На-поўні яго любоў, дабром! Тая, што дастала

Свягі каханага чалавека віншу з Калядамі, Новым годам!

Жадаю веры і любові, надзеі і ѿплю

Дарагі Эўгардзе! Віншу з Раством Хрыстовы! Зычу Божай дамагомі ўсіх справах і жыцці!

ПЧ-ГАЙКЕР

Hitch-hiker companion for adventurous journey to St. Petersburg for winter vacations. Maks. Phone: 261-22-55

ЗАГРАДЗДЗІДЕ

Паседжанне Захаднепалескага навуковага таварыства «Заградзідзе» адбудзеца 18 студзеня ў 18:30 у Беларускім інстытуце проблемаў культуры (вул. Каліноўскага 12), збор кал. каф. 59. Выступаюць канд. гіст. навук Ул. Ісакенка («Этнічнае гідрапікі Беларусі») і Мік. Лытоў («Рыбалоўства і звязаныя з ім абраады»).

ІДЗІ

Ліцьвіны! Літасць, літара, літургія. Мая Літва! Кожную сераду з 17 гадзін у менскім Петрапаўлаўскім саборы МАЛІТВА за нашу мову і наш род. Ганна

Моладзь! Нам жыць у нашай дзяржаве! Давайце зробім яе паспраўднай беларускаю! Міхась Лебедзь

«Беларус – XXI стагодзідзе». Рэальнасць. Напоўнім звестам! Без беларускіх традыцый, культуры і мовы ня будзе Беларусі. Міхась Лебедзь

Божа! Сяброву на Палініні халапе. Сабры

Ён палюбіў нас і паслаў Сына свайго дзеля зыміланьня над гракамі нашымі. Ян 4:10

Кроў Хрыста... ачышчыць сумленые Вашае ад мёртвых дзел, дзеля служонъня Богу Жывому. Габр. 9:14
...Загульненне Збрубы нашага Ісуса Хрыста, што зыншчы съмерці і асвяціць жыцці... 2 Цім. 1:10

Пакайцеся, ды няхай кожны із Вас ахрысьціца ў імя Ісуса Хрыста дзеля адульчанына граху. Дзэл. 2:38

Бо заплата за грэх – съмерці, а дар Божы – жыццё вечнае ў Хрысьце Ісусе, Госпадзе нашым. Рымл. 6:23

Красуй і вялічі, наша Радзіма Беларусь. Элітэ

Сладарства! Час не чакае! Выратуем наш народ ад культура-мойнай асыміляцыі! Ня будзьма абыякавымі! Міхась Лебедзь

Зноў Шніп насеўся на сабаку. Ды на Зянона ўзяў наехаў. Ды Лява Талстой абсывінці. Што гэта за Шніп такі калочы?

У чым ёсьць адрозненне так званага Марціна Коўзага ад Уладзімера Жырноўскага? Патас той жа ды кляўна-да! Гэтага нам ні наада!

«Діроп: стоматологічна жувальная гумка без цукру» – гэта ўкраінская. Няжо беларуская называе гэткай ж? Ды ўсё роўна яе нідае няма! Жувач

Хоць бы ўсе беларускія дзяцкі ў сваіх сыштках павышодзілі адначасна: «Домаш...» – у сэнсе «праца», ды газеты знайшлі шмат пазытыву, але... прэзыдент павінен быць іншы!

Любы народзе, што ня зрокся веры Бацькоў, даруй усім адшчапенцам і пакажы ім сапраўднае Свяяло. Ташам Я.

Лекарка! Зрабі сабе падарунак на Дзень народзінай: пачынай! Я цябе, праўда, і такую люблю... «Старанная настаўніца»

Час нараджае герояў! Яны прыходзяць тады, калі бяз іх самахвярнисці іншымі на выжыці. Яны зыншчыаць дух у панікх, яны акрываюць зынявераныя. Яны – прысусд здраднікам. Новы прэзыдэнт – гэта Зянон Пазыњак, які як анёл нябесны пасланы беларускому народу Богам. Толькі ён здоле вывесці свой народ да лепшай долі. Толькі тады Беларусь будзе вольнай і набудзе дзяржаву. Леанід

КАНТАКТИ

«Беларус – XXI стагодзідзе». Шука аднадумца! 220012, Менск, Акадэмічна, 3-19, Міхась Лебедзь

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Ганыне М. з Койданава. Калі ласка, пішэце трохі разборлівей. Вочы баліць чытаць.

Ядзьвізі і Марату Г. з Менску. Жанр файны. «Навагоднія абрэзы беларускаму народу» варта было б падхапіць пісьменынкам-постмадэрністам. Што да зыметсту, ды застаецца адно паўтарыць: менш глядзіце, ні слухайце, не чытайце. У Вас ёсьць свае газеты і радыёстанцыі, мо слабейшыя, затое ад іх сэрца не шчыміць.

Андрэю Л. з Менску. Калі вы адчуваеце ў сваіх палітычнай дзеянасці фальш ці безнадзеянасці, калі Вы палітыкуце «чэрэз сілу», зрабеце перадых, адышце ад сваёй юнацкай арганізацыі дзеля іншага рода беларускае дзеянасці. Словамі, лістамі ў «НН» тутака рады не дасі: нашых палітычных лідараў Вы не перайначыце. Калі яны «страдаці агенчыкі», як Вы пішаце, і «гуляюцца ў камп'ютарных гульнях», знайдзіце сабе такі асяродак беларускіх, дзе ў камп'ютарных гульнях, ніколі не гуляюцца. Іх у Беларусі – дзясяткі.

Беларусы! Дзякую усім, хто мне напісаў. Чакаю новых лістоў! Каб хутчай звязацца, паведамляйце, халі ласка, нумар тэлефона. 220012, Менск, Акадэмічна, 3-19. Міхась Лебедзь

КАЦІНЯ

Ды нічо ж нікто ня хоча стаць сябром жаваму звязару? Падару кацинія. Янка з Беларускага ліццю. Т.: 252-85-87

КЛЭРЫЁН 7470

Набуду панель «Клэрыён 7470». Т.: (8-029) 676-33-69

КНІГІ, МУЗЫКА

Угава! Беларускія кнігі, календары, відэа- і аўдыёкасэты можна набыць у шапікі падземнага пераходу на скрыжаванні вул. Багдановіча і Варашэні

Супэрфармат новага тысячагодзідзе газеты «Вольная Беларусь» для ўсіх пакаленій. 210001, Віцебск, а/с 40

Шукаю якасны запіс музыкі і песен з фільма «Эманюэль» і «Вітаннане Эманюэль». Бард Мельнікай. Т.: (0232) 54-30-40